

VĚČNÁ
NADĚJE

Hudební kontrasty
Musical Contrasts

Věčná naděje '24

21/2 – 21/4/2024

7. ročník hudebního festivalu nejen terezínských skladatelů
7th annual music festival not only of Terezín composers

Nadační fond Hudba pro Věčnou naději

Členové správní rady nadačního fondu:

Martina Jankovská

Arnošt Polák

Michal Stachník

Výkonná ředitelka: **Irma Mrázková**

Dramaturg festivalu: **Petr Nouzovský**

Autor textů: **Vlasta Reittererová**

Překlad textů: **Arnošt Polák**

Vybrané večery uvádí: **Lukáš Hurník**

Grafický design a sazba: **Formata v.o.s.**

Tisk: **Art D-Grafický atelier Černý s.r.o.**

vecnanadeje.org

facebook.com/vecnanadeje

instagram.com/festival_vecna_nadeje

Obsah

Úvodní slovo / 4

Program / 5

21/2/2024 / 6

PKF – Prague Philharmonia

Robert Kružík – dirigent

Anna Paulová – klarinet

24/2/2024 / 12

Bennewitzovo kvarteto

Vyhlášení výsledků skladatelské soutěže

25/2/2024 / 16

Tlustý pradědeček a loupežníci

Dětská opera Praha

29/2/2024 / 18

Mladá naděje

Marek Švejkar – klarinet

Lenka Korecká – klavír

14/3/2024 / 22

Bella Adamova – zpěv

Malte Schäfer – klavír

27/3/2024 / 28

Gideon Klein. Klavírista terezínského ghetta

Igor Ardašev – klavír

21/4/2024 / 32

Jazzové a židovské písně

Petra Ernyei – zpěv

Adam Tvrдый – kytara

Petr Dvorský – kontrabas

Aliaksandr Yasinski – akordeon

Autoři / 35

Program / 49

Vážení a milí posluchači, drazí příznivci,

Rok české hudby je i rokem terezínských skladatelů. Hans Krása, Viktor Ullmann i Pavel Haas zahynuli v roce 1944. Lépe snad připomenout 105. narozeniny Gideon Kleina, jehož klavírní terezínskou interpretaci budeme letos prezentovat. Zatímco Rok české hudby bude spíše připomínat tvorbu našich velikánů 19. století, náš festival nabízí kontrasty děl období klasicismu, romantismu a poloviny 20. století.

Premiéru má letos skladatelská soutěž na téma Věčné naděje. Bude zajímavé slyšet kontrast avantgardy první poloviny 20. století, tedy téměř 100 let starou hudbu, s hudbou současnou. Přejme si, aby dnešní hudba byla atraktivní za dalších sto let.

Navazujeme na kulturní a umělecký odkaz spojený s územím dnešní České republiky, jehož tvůrci byli náhle a násilně umlčeni událostmi druhé světové války. Žel křivdy, konflikty a bezpráví naše národy provází do dnešních dnů. Kultura a projevy umělecké tvořivosti však vždy pomáhaly přestát

útrapy, které byly často zdrojem mimořádné inspirace, projevem osobní svobody a silným výrazem odboje.

Je proto naprosto nezbytné neustále připomínat historické zkušenosti, reflektovat minulost a bránit jakémukoli násilí, nenávisti či jiné formě diskriminace z důvodů rasy, etnické či kulturní odlišnosti. Musíme neustále prosazovat hodnoty lidství, kterých se v dnešním světě (opět) nedostává.

Účast na festivalu a jeho podporu považujeme za formu projevu naší odpovědnosti vůči minulosti i budoucnosti. Chceme s vámi sdílet osvětu oživení násilně ukončené kultury a tvorby v důsledku válek či okupací, téma solidarity, pochopení, lásky ... a věčné naděje.

Děkujeme, že nás v tomto úsilí podporujete.

Martina Jankovská

Členka správní rady Nadačního fondu
Hudba pro Věčnou naději

A black and white photograph of two hands reaching towards each other, creating a sense of tension and anticipation. The hand on the left is positioned higher and further back, with fingers slightly curled. The hand on the right is lower and closer to the viewer, with fingers extended. The background is a plain, light color.

Program

**Festival
Věčná naděje 2024**

21/2/2024/19.30

Kostel sv. Šimona a Judy

PKF – Prague Philharmonia

Robert Kružík – dirigent

Anna Paulová – klarinet

Tento koncert se koná pod záštitou Velvyslanectví USA v České republice.

Program

Hans Krása – *Předehra pro malý orchestr*

Wolfgang Amadeus Mozart – *Symfonie D dur „Pražská“, KV 504*

Adagio. Allegro

Andante

Finale. Presto

Erwin Schulhoff – *Tři kusy pro smyčcový orchestr, op. 6*

Elegie ve stylu Edwarda Griega. Allegretto

Menuetto ve starém slohu. Tempo di Menuetto

Pipa tanz. Allegro moderato

přestávka

Wolfgang Amadeus Mozart – *Koncert pro klarinet a orchestr A dur, KV 622*

Allegro

Adagio

Rondo. Allegro

Erich Wolfgang Korngold – *Téma a variace, op. 42*

Téma: Allegretto (na způsob irské lidové písně)

1. variace: *Pocchissimo più animato*

2. variace: *Più mosso*

3. variace: *L'istesso tempo, scherzando*

4. variace: *Meno, cantabile e grazioso*

5. variace: *Allegro molto*

6. variace: *Molto meno mosso, lento*

7. variace: *Marcia – Meno maestoso – Encora più meno*

Předehru pro malý orchestr zkomponoval **Hans Krása** (1899–1944) v letech 1943–1944 v koncentračním táboře Terezín poté, co zrekonstruoval na základě klavírního výtahu svou dětskou operu *Brundibár*, která zaznamenala v provedení dětí, vězněných v terezínském ghettu, nebývalý úspěch. Hudební prostředky *Předehry* v mnohém *Brundibára* připomínají v rytmické složce i melodickými motivy, orchestr je však obsazen bohatěji. Skladba je vybudována na třech tématech. První zazní v klarinetech, druhé v houslích a třetí přinášejí trubky. Při jejich návratech se nejedná o pouhé opakování, nýbrž o mistrné variace. Skladba v Terezíně zřejmě nezazněla, svědčí o tom zachovaná partitura, která je téměř nepoškozená a bez obvyklých prováděcích poznámek. Poprvé tedy zřejmě zazněla až 2. června 1993 v Jeruzalémě v provedení orchestru The Van Leer Chamber Music Players za řízení českého dirigenta Bohumila Kulínského.

Na základě úspěchu prvního pražského provedení opery **Wolfganga Amadea Mozarta** (1756–1791) *Figarova svatba*, které se uskutečnilo v prosinci 1786 v Nosticově (Stavovském) divadle, pozvala „společnost velkých znalců a milovníků hudby“ – jak psal Leopold Mozart své dceři 12. ledna 1787 – skladatele do Prahy. Mozart následujícího měsíce do Prahy skutečně přijel, viděl svého *Figara* a jeho představení 22. ledna 1787 sám řídil. Tři dny předtím, 19. ledna, uspořádal v divadle hudební akademii, při níž uvedl svou *Symfonii D dur* (KV 504), která později dostala jméno „*Pražská*“. Mozartovští znalci nejsou dodnes zajedno, k jakému účelu původně vznikla, snad pro neuskutečnění, či nezjištěnou akademii ve Vídni. Tomu by nasvědčovala skutečnost, že náčr-

tek finální věty vznikl již na jaře 1786, rozpracovanou kompozici však tehdy Mozart odložil. Ať už skladbu dokončil pro chystanou cestu do Prahy nebo k jiné příležitosti, je pražský koncert v každém případě jejím prvním doložitelným provedením. Symfonie je třívětá, bez taneční věty. Ani v tomto bodě se badatelé neshodují. Někteří se domnívají, že se Mozart vrátil k staršímu typu italské sinfonie, jiní tvrdí, že během práce vnímal menuet jako už „nemoderní“, možná byl také důvodem prostý nedostatek času. První sonátová věta má pomalý úvod, nejdelší, jaký kdy Mozart napsal, který už je jakousi předzvěstí předehry k opeře *Don Giovanni*, allegrová část je jedním z krásných příkladů Mozartova umění polyfonní práce. Klidné prochromatizované andante druhé věty na půdorysu sonátové formy je vystřídáno buffózním finále. Jeho vstupní téma upomíná na duet Zuzanky a Cherubina z druhého dějství *Figarovy svatby*, pro pražské publikum to tedy byla připomínka díla, které už znalo.

Tři kusy pro smyčcový orchestr op. 6 zkomponoval **Erwin Schulhoff** (1894–1942) roku 1910, v době svých studií v Lipsku. V tehdejších kompozičních pokusech se projevuje Schulhoffova pianistická praxe a zkušenost s dobovým repertoárem. Už jako dítě měl v oblíbě skladby Edvarda Griega. Jeho vliv se ve *Třech kusech* ještě projeví v první větě, druhá je ohlasem studia historické hudby, třetí už směřuje k novým světům: *Und Pippa tanzt!* (A Pippa tančí!) se jmenuje „sklárenská báchorka“ Gerharta Hauptmanna, která byla poprvé uvedena v lednu roku 1906 v Lessingově divadle v Berlíně. Pippa (v názvu věty Schulhoffovy skladby Pipa) je dcera italského skláře kdesi v Krkonoších, sama křehká jako sklo, dívka, která se pohybuje

mezi různými mužskými typy, poletuje jako jiskérka – a jako jiskra zanikne. Schulhoff jejím tanci dal rytmus lehkého valčíku.

Koncert pro klarinet a orchestr A dur KV 622, jedna z posledních skladeb **Wolfganga Amadea Mozarta**, vznikl bezprostředně po pražské premiéře korunovační opery *La clemenza di Tito*. Partitura byla dokončena pravděpodobně začátkem října 1791 ve Vídni. Koncert byl určen Mozartovu příteli Antonu Stadlerovi (1753–1812), vynikajícímu klarinetistovi a hráči na basetový roh. Klarinet jako nástroj prodělal dlouhý a komplikovaný vývoj. V orchestru se poprvé objevil někdy po roce 1720. Mozart se s ním seznámil během svých koncertních cest. S využitím klarinetu v symfonii a jako sólového nástroje se setkal na mannheimském dvoře během svého tamního pobytu roku 1778. Stadlerovi, s nímž skladatele spojovala i příslušnost k zednářům, věnoval roku 1789 *Kvintet s klarinetem* KV 581 a několik dalších skladeb. Stadler (sám nebo se svým bratrem Franzem, rovněž klarinetistou) provedl technické úpravy klarinetu; jeho „basetový klarinet“ byl delší než je dnešní nástroj a měl o tercii větší rozsah; při hře na dnešní klarinet in A se tóny, přesahující tuto tercii, musí o oktávu přeložit. Mozartův *Koncert pro klarinet* představuje unikát; lze ho považovat za první skladbu pro tento sólový nástroj, která využívá všech jeho rejstříků. Klade také do té doby nevyužité nároky na pohyblivost škal i na plynulou kantilénu.

Erich Wolfgang Korngold (1897–1957) pobýval ve Spojených státech, kde pracoval na hudbě k filmu *Robin Hood*, když jej v březnu 1938 zastihla zpráva o „anšlusu“ Rakouska k Hitlerově říši. Jeho vídeňský dům zkonfiskovalo gestapo a skladatel se rozhodl v Americe zůstat. Sám pak prý poznamenal, že mu Robin Hood zachránil život. Za hlavní základ kompozičního umění považoval Korngold nápad – takový, který se dá přetvářet a přesto zůstane sám sebou, takový, jaký se zachytí v uchu a mysli posluchače. Takový nápad byl předpokladem, který Korngold zúročil ve filmové hudbě, v níž se stal vzorem mnoha ostatním. Korngold však přísně rozlišoval mezi „spotřební“ hudbou, k níž počítal i svou hudbu k filmům, a „vážnou tvorbou“, jíž přiděloval opusová čísla. *Téma a variace* op. 42 z roku 1953 jsou jeho posledním opusovaným dílem po *Symfonii Fis dur* op. 40, kterou v říjnu 1954 uvedli Vídeňští symfonikové a skladatel při té příležitosti Vídeň navštívil, a *Sonetu pro Vídeň* op. 41 pro mezzosoprán a klavír. *Téma a variace* zkomponoval, jak sám uváděl, pro americké univerzitní orchestry. Téma, „na způsob irské lidové písně“ je jeho vlastní, není konkrétním citátem. Posledním Korngoldovým dílem je skladba *Straussiana* rovněž z roku 1953, pocta Vídni a odkazu Johanna Strausse.

Anna Paulová

klarinetistka

Anna Paulová studovala na Pražské konzervatoři a na Akademii múzických umění v Praze, ve studiu pokračovala na Vysoké hudební škole v Lübecku a zdokonalila se na Královské konzervatoři v Antverpách a na Accademia di Santa Cecilia v Římě. Zúčastnila se řady mistrovských kurzů pod vedením špičkových sólistů a pedagogů. V roce 2016 se stala laureátkou Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro, v níž získala 2. cenu a další zvláštní ocenění (cenu Nadace Bohuslava Martinů, cenu Nadace Gideona Kleina). Uspěla také v dalších domácích i mezinárodních klarinetových soutěžích (Mnichov, Vídeň, USA). Jako sólistka vystoupila roku 2014 s Českou filharmonií pod taktovkou Jiřího

Bělohávk, koncertuje s dalšími českými orchestry i s orchestry v zahraničí. Věnuje se též komorní hře a spolupracuje s řadou instrumentalistů. Zaměřuje se na skladby českých skladatelů 20. a 21. století (Bohuslav Martinů, Karel Husa, Viktor Kalabis, Josef Páleníček, Miloslav Ištvan, Jiří Teml, Zdeněk Šesták ad.) a podílí se také na uvádění děl skladatelů mladé generace.

Robert Kružík

dirigent

Robert Kružík patří k nejmladší generaci českých dirigentů. Začínal jako violoncellista a s úspěchem se zúčastnil řady violoncellových soutěží. Současně se věnoval dirigování, v němž se zdokonaľoval na mistrovských kurzech u Norberta Baxy, Johannesa Schlaefliho a Davida Zinmana. Od sezony 2018/2019 je stálým hostujícím dirigentem Filharmonie Brno a počínaje sezónou 2021/2022 šéfdirigentem Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně. Od roku 2016 působí jako stálý dirigent Janáčkovy opery Národního divadla Brno, počátkem koncertní sezóny 2025/2026 se stane jeho novým šéfdirigentem. Jeho operní repertoár zahrnuje díla W. A. Mozarta, B. Smetany, A. Dvořáka,

B. Martinů, L. Janáčka, G. Donizettiho, G. Rossiniho, P. I. Čajkovského, G. Bizeta, G. Verdiho, G. Pucciniho aj. Rovněž působil jako dirigent Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. V březnu 2023 debutoval s Českou filharmonií. Je laureátem ceny Jiřího Bělohlávky pro umělce do třiceti let. Spolupracuje s mnoha domácími i zahraničními orchestry a je zván také na festivaly, například Pražské jaro, Smetanova Litomyšl, Svatováclavský hudební festival, Festival Eufonia aj.

PKF – Prague Philharmonia

PKF – Prague Philharmonia vznikla v roce 1994 z iniciativy dirigenta Jiřího Bělohlávka (1946–2017) pod názvem Pražská komorní filharmonie. Dnes patří mezi nejrespektovanější nejen české, ale i světové orchestry, což potvrzují pravidelná zahraniční turné a nahrávací projekty pro nejrenomovanější světová vydavatelství. V čele orchestru se od jeho založení vystřídala řada uznávaných šéfdirigentů, z nichž každý se po svém podílel na cizelování a zrání osobitého zvuku PKF – Prague Philharmonia. Po Jiřím Bělohlávkovi převzal v roce 2005 roli šéfdirigenta Kaspar Zehnder, v roce 2008 pak Jakub Hrůša. Od počátku sezony 2015/2016 stojí v čele orchestru francouzský dirigent Emmanuel Villaume.

24/2/2024/19.30

Španělská synagoga

Bennewitzovo kvarteto

Vyhlášení výsledků skladatelské soutěže

Tento večer je uspořádán ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze.

Program

Pavel Haas – Smyčcový kvartet č. 2 „Z Opičích hor“

Krajina. Andante

Kočár, kočí a kůň. Andante

Měsíc a já. Largo e misterioso

Divá noc. Vivace e con fuoco

Vítězná skladba skladatelské soutěže

Bedřich Smetana – Smyčcový kvartet č. 1 e moll „Z mého života“

Allegro vivo appassionato

Allegro moderato a la Polka

Largo sostenuto

Vivace

Pavel Haas (1899–1944) je autorem tří smyčcových kvartetů. První vytvořil roku 1920 ještě v době studií u Leoše Janáčka v Brně, třetí roku 1936. Programní *Smyčcový kvartet* č. 2 pochází z roku 1925 a nese podtitul „Z Opičích hor“, „Opičí hory“ bylo lidové označení pro Českomoravskou vysočinu. K prvnímu provedení kvartetu zformuloval Haas inspirace, které jej při kompozici vedly. Za hlavní element hudby označil pohyb, rytmus, ať už jde o vlnění vnímané při pohledu na rozlehlou krajinu (1. věta), nepravidelné kodrcání a skřípot vozu jedoucího po polní cestě (2. věta), zdánlivou nehybnost měsíční noci, v níž bije lidské srdce (3. věta), či noc rozpustile prohýřenou (4. věta). V původní verzi připojil Haas ke smyčcovému kvartetu soubor bicích nástrojů, které ještě zvýrazňovaly rytmické prvky, přejaté z tehdejší taneční hudby; v upravené verzi bicí soubor vypustil. Premiéra díla zazněla 16. března 1925 v provedení Moravského kvarteta.

Vítězná skladba skladatelské soutěže

Na podzim roku 1874 ztratil **Bedřich Smetana** (1824–1884) sluch a musel opustit kapelnické místo v Prozatímním divadle. Po marných pokusech o vyléčení se však se svým údělem vyrovnal natolik, že v dalších deseti letech života vznikla jeho nejstěžejnější díla. *Smyčcový kvartet* č. 1 *e moll* s podtitulem „Z mého života“ zkomponoval roku 1876, nese datum dokončení 29. prosince. Skladba narážela zpočátku na nepochopení pro svůj údajně příliš „orchestrální“ charakter. Příteli Josefu Srbu-Debrnovovi Smetana napsal, že neměl v úmyslu napsat „kvarteto dle receptu a dle ususu forem obvyklých“, neboť –

jako je to i u jiných jeho skladeb – „dílo si vytvoří formu samo“. Další vývoj komorní hudby Smetanův koncept pojednání čtyř smyčcových nástrojů potvrdil. Veřejného provedení díla se skladatel dočkal po prvotním odmítnutí Spolkem pro pěstování komorní hudby až po třech letech, 29. března 1879 na koncertě Umělecké besedy v sále pražského Konviktu, interprety byli Ferdinand Lachner a členové orchestru Prozatímního divadla Jan Pelikán, Josef Krehan a Alois Neruda. „Jako ve všech oborech, v nichž Smetana dosud tvořil, jest i v tomto oboru komorní hudby úplně novým, originálním a českým skladatelem, jenž stojí na moderním stanovisku tvoření hudebního na základě představy poetické,“ psal časopis *Dalibor*. Autobiografické pozadí díla je zřejmé, skladatel je ostatně sám sdělil. První věta vyjadřuje vrozenou náklonnost k umění, romantickou náladu a toužení, a také předtuchu budoucího neštěstí. Polka druhé věty je reminiscencí mládí, přičemž střední část věty je „upomínkou z kruhů aristokratických, v kterých jsem dlouhá léta žil,“ psal Smetana. Třetí věta připomíná lásku ke Kateřině Kolářové, která se později stala skladatelovou ženou. Finální věta líčí „poznání způsobu živlu národní hudby“. Hudba vede ke zlomu, ke katastrofě hluchoty, ohlášené neodbytně znějícím tónem tříčárkovaného „e.“ V cizině dílo prosadilo České kvarteto a na ně navázaly další soubory.

Bennewitzovo kvarteto

Jakub Fišer – 1. housle

Štěpán Ježek – 2. housle

Jiří Pinkas – viola

Štěpán Doležal – violoncello

Bennewitzovo kvarteto patří ke špičce mezinárodní scény v oboru komorní hudby. Od roku 1998 nese kvarteto jméno houslisty a ředitele hudební konzervatoře v Praze Antonína Bennewitze (1833–1926), který se významně zasloužil o rozvoj české houslové školy. Mezi jeho žáky se počítají Otakar Ševčík a František Ondříček a především Karel Hoffman, Josef Suk a Oskar Nedbal, kteří vytvořili slavné České kvarteto.

Po vítězství ve dvou prestižních soutěžích – Osaka Chamber Music and Festa 2005

a Prémio Paolo Borciani v Itálii roku 2008 – přišla další ocenění. V roce 2019 získal soubor cenu Classic Prague Award za nejlepší komorní výkon roku. V současné době kvarteto koncertuje na významných českých i zahraničních pódiiích v Londýně, Vídni, Berlíně, Stuttgartu, Amsterdamu, Paříži, New Yorku, v poslední době v Klagenfurtu, Darmstadtu a Duisburgu, chystá hostování ve Spojených státech a Kanadě a různé koncertní projekty doma, včetně podílu na souborném provedení Dvořákových smyčcových kvartetů v rámci festivalu Dvořákova Praha. V současné době připravuje Bennewitzovo kvarteto vydání nového CD, na kterém zazní smyčcové kvartety „těch, kteří spolu hrávali“ – Haydna, Mozarta, Vaňhala a Dittersdorfa.

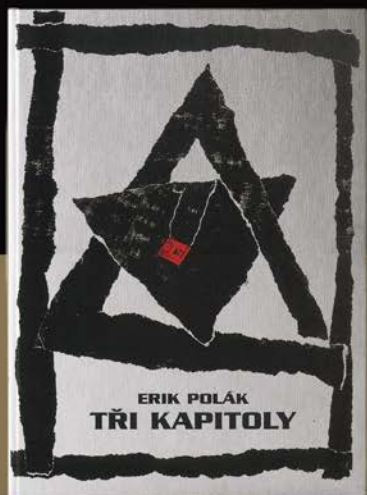

VĚČNÁ
NADĚJE

Erik Polák, otec zakladatele Nadačního fondu Věčná naděje, Jiřího Poláka, strávil v Terezíně 2 roky. Bylo mu tehdy 13–14 let. V 80. letech minulého století napsal první část svých zamýšlených pamětí – o své rodině, šťastném dětství, mládí, o životě v Terezíně, o svých kamarádech a vychovatelích, o šťastném návratu z Osvětimi a Friedlandu. Z plánovaného díla pod názvem *Tři kapitoly* Erik Polák dokončil jen kapitolu první, ta byla vydána vlastním nákladem Jiřího Poláka v roce 2006. Více informací o Eriku Polákovi naleznete na www.erikpolak.cz.

Režie – **Zdeněk Dušek**

Hudba – **David Dorůžka**

AUDIOKNIHA

Tři kapitoly

25/2/2024/11.00

Městská knihovna v Praze

Dětská opera Praha **Tlustý pradědeček a loupežníci**

podle hudební pohádky Jaroslava Křičky a Josefa Čapka

Jan Šimůnek – dirigent a hudební úprava

Martin Vydra – sbormistr

Jiřina Marková-Krystlíková – režie

Jiří Votruba – výtvarník scény

Tereza Mouchová – kostýmy

Ivo Dankovič – světelný design

Sólisté a sbor Dětské opery Praha
Orchestr hráčů Národního divadla

Tlustý pradědeček a lupiči je zpěvohra o dvou dějstvích Jaroslava Křičky podle stejnojmenné pohádky Josefa Čapka. Premiéra se uskutečnila v pražském Národním divadle 29. prosince 1932 v podání jeho činoherního souboru. K Roku české hudby se Dětská opera Praha rozhodla tuto pohádku znovu nastudovat a premiérově uvést v rámci festivalu Věčná naděje.

Hudební skladatel **Jaroslav Křička** (1882–1969), významná osobnost české hudby první poloviny 20. století, byl obdivuhodně čínorodý. Kromě komponování působil jako dirigent, pedagog, organizátor, přednášel, psal verše, maloval, zahrádkářil a také třeba hrál tenis, běhal, jezdil

na koni, veslařil, lyžoval... Byl též sbormistrem pěveckého spolku Hlahol a vyučoval skladbu na Pražské konzervatoři. Napsal přes dvě stě děl různých žánrů. Jeho operu *Hipolyta* premiérovalo roku 1917 Národní divadlo, operu *Strašidlo v zámku* roku 1929 Zemské divadlo v Brně, o čtyři roky později měla pražskou premiéru a nedávno ji pod názvem *Bílý pán* uvedlo Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě.

Jaroslav Křička se hodně věnoval tvorbě pro děti. Napsal dětskou operu *Ogaři*, z níž je krásný a oblíbený „Bábinčin maršovský valčík“ a jeho dětské písně z cyklů *Jiříkovy písničky*, *Daniny písničky*, *Písně a pochoďy* či *Zvířátka z lesa* se dodnes zpívají při

výuce zpěvu. Napsal také hudbu ke kresleným filmům *O kohoutkovi a slepičce* a *Jak krtek ke kalhotkám přišel*.

Veselý příběh o tlustém pradědečkovi od Josefa Čapka je zahrnut spolu s pohádkami jeho bratra Karla Čapka v knize *Devatero pohádek*. Právě tento příběh si vybral Jaroslav Křička jako námět pro svou zpěvohru.

Dětská opera Praha (DOP) je soubor dětských a mladých sólistů studujících zpěv. Založila ji v roce 1999 na základech své soukromé hudební školy sólistka opery Národního divadla v Praze a profesorka zpěvu na Pražské konzervatoři

Jiřina Marková-Krystlíková. Soubor má v současnosti široký repertoár, částečně nastudovaný i v italštině a němčině. DOP vydala devět CD, *Česká mše vánoční* J. J. Ryby, H. Krása *Brundibár*, *Malý Mozart*, *Géniové a děti* (B. Smetana, A. Dvořák, B. Martinů, L. Janáček), *Opera nás baví*, B. Britten *Komínček*, K. Hašler *Mraky plují do daleka* (písně), J. Uhlíř, Z. Svěrák *Miniopery* a J. Křička *Ogaři*. Inscenace nejznámější dětské opery, *Brundibára* Hanse Krásy, v provedení DOP vyšla na DVD.

29/2/2024/19.30

Kostel sv. Vavřince pod Petřínem

Mladá naděje

Marek Švejkar – klarinet

Lenka Korecká – klavír

Tento večer je uspořádán ve spolupráci se Svatovavříneckou sezónou.

Program

Niels Wilhelm Gade – *Fantazijní kusy op. 43*

I. Andantino con moto

II. Allegro vivace

III. Ballade

IV. Allegro molto vivace

Erwin Schulhoff – *Hot-Sonate* (arr. M. Švejkar)

I. ♩ = 66

II. Halbe = 112

III. ♩ = 80

IV. Halbe = 132

přestávka

Sergej Prokofjev – *Sonáta op. 94* (arr. M. Švejkar)

I. Moderato

II. Scherzo

III. Andante

IV. Allegro con brio

Dánský skladatel **Niels Wilhelm Gade** (1817–1890) začínal jako houslista královské kapely v Kodani. Roku 1841 získal cenu v soutěži vypsané kodaňským Hudebním spolkem za předeheru *Ohlasy na Ossiana*, inspirovanou sbírkou podvržených zpěvů keltského barda, ve skutečnosti díla skotského básníka Jamese Macphersona. Sbírka měla ve své době podobný význam jako u nás *Rukopisy královédvorský a zelenohorský* a inspirovala celou řadu umělců. Mladý skladatel Gade obdržel stipendium, které mu umožnilo studium v Lipsku, kde získal podporu Felixe Mendelssohna Bartholdyho. Další osobností, která měla na Gadeho zásadní vliv, byl Robert Schumann. Pro své *Fantazijní kusy pro klarinet a klavír* op. 43 z roku 1864 zvolil Gade nikoli náhodou totéž obsazení i název jako Robert Schumann pro svůj op. 73. S náladou úvodní věty Gadeho *Fantazijních kusů* kontrastuje živé tempo druhé věty s triolovým pohybem v klavíru. Centrum skladby tvoří třetí věta, hluboká poloha klarinetu a arpeggiové akordy doprovodu vyvolávají romantickou náladu, kterou podtrhuje i označení Balada. S ní opět kontrastuje svižné tempo závěrečné věty se vzletnou melodickou linkou.

Hot-Sonate **Erwina Schulhoffa** (1894–1942) je dílem závěru nejplodnějšího skladatelova období mezi roky 1923 až 1930. Schulhoff prožíval okouzlení taneční hudbou s jazzovými rytmy, poetikou dadaismu, ale také jej zaujaly návraty k historickým slohům, později označované jako neoklasicismus a neobarok. Ve všech těchto podnětech hledal cestu k vlastnímu stylu. Jako vynikající klavírista dokázal bez problémů interpretovat díla klasického repertoáru, uvádět v život novinky svých současníků, i skladby ovlivně-

né jazzem; dokonce měl v úmyslu založit jazzovou klavírní školu. Se svými vlastními „instruktivními“ skladbami *Cinq études de jazz*, *Esquisses de Jazz* a *Hot music* vystupoval v pražském rozhlase. Dne 27. ledna 1930 měla v Brně premiéru Schulhoffova jediná opera *Plameny* na donjuanovské téma, deset dní předtím dokončil *Hot-Sonate* pro altový saxofon a klavír, která je na rozdíl od ostatních skladeb jazzového charakteru umělecky ambicióznější. Jazzové prvky jsou integrovány do sonátové formy, přesto zůstává skladbě charakteristická spontánnost a lehkost. V sonátové formě jsou všechny věty, ve finální větě se objevuje reminiscence na hlavní téma první věty. Skladba, v níž Schulhoff využívá celou šíři harmonických prostředků, uplatňuje polyrytmiku, je originálním spojením jazzu a „vážné“ hudby. Poprvé zazněla v rozhlase v Berlíně 10. dubna 1930 v interpretaci autora a amerického saxofonisty a klarinetisty Billyho Bartona, od něž existuje řada historických nahrávek a zprávy o jeho vystoupeních po celém světě; roku 1939 se jeho stopa ztrácí. Skladba zazní poprvé v transkripci pro klarinet, jejímž autorem je Marek Švejkar.

V červnu 1941 napadla vojska německého wehrmachtu Sovětský svaz a sovětská vláda rozhodla o evakuaci uměleckých institucí do bezpečnějších oblastí. **Sergej Prokofjev** (1891–1953) pobýval nejprve v Nalčiku na Kavkaze, v létě 1942 přesídlil do Alma-Aty, kam byla přeložena filmová studia z Leningradu a Moskvy. Film byl ve válce důležitým prostředkem propagandy a Prokofjev byl pokládán za nepostradatelného autora doprovodné hudby. V Alma-Atě pokračoval spolu se Sergejem Ejnzštejnem na projektu

(nedokončeného) velko filmu *Ivan Hrozný*. V zimě 1942/43 utrpěla šestá německá armáda porážku u Stalingradu a ve válce nastal obrat. Možná pod tímto vlivem napsal Prokofjev v tomto období také řadu komorních děl. Ještě v Alma-Atě začal komponovat *Sonátu D dur* op. 94, určenou původně pro flétnu a klavír, podle vlastních slov proto, že pociťoval nedostatek soudobé literatury pro tento nástroj. Dokončil ji roku 1943 v Permu na Urale, dalším útočišti umělců, evakovaných z ohrožených území. Současně pracoval na baletu *Cinderella* (Popelka) a snad se do hudby sonáty přelila i lyrická nálada pohádky. Skladatel se o skladbě vyjádřil, že se „nejspíš nehodí k současné době, ale může přinést potěšení“. Premiéra se uskutečnila 7. prosince 1943 v Moskvě v provedení flétnisty Nikolaje Charkovského se Svjatoslavem Richterem u klavíru. Na naléhání Davida Oistracha a za jeho spolupráce přepracoval Prokofjev skladbu pro housle a klavír (op. 94bis) a Oistrach ji takto s klavíristou Lvem Oborinem 17. června 1944 poprvé provedl na moskevské konzervatoři. Na půdorysu formy klasické sonáty rozvinul Prokofjev ve skladbě zpěvnost melodické inspirace v první a třetí větě, scherzo a tanečně laděnou závěrečnou větu charakterizující pro Prokofjeva typické rytmy. Pro klarinet skladbu upravil Marek Švejkar.

Klarinetista **Marek Švejkar** a klavíristka **Lenka Korecká** spolu koncertují přes 10 let. Vystupují na tuzemských pódiiích a mají za sebou mnoho úspěchů na mezinárodních festivalech, které je dostaly do širšího povědomí veřejnosti. Koncertovali v USA ve Washingtonu D.C. v rámci oslav 30. výročí sametové revoluce, mimo

Evropu vystoupili během předsednictví České republiky roku 2022 v Evropské unii v Africe v Káhírské Opeře. V sezóně 2024 vydávají společné debutové album ve spolupráci s vydavatelstvím Českého rozhlasu. V roce 2023 začali spolupracovat se sopranistkou Eliškou Gattringerovou na společném projektu a vytvořili tak netradiční hudební trio, které si už získalo přízeň publika.

Marek Švejkar

klarinetista

Marek Švejkar absolvoval Pražskou konzervatoř, pokračoval v Paříži na Konzervatoři s regionální působností a na Národní konzervatoři. V současné době je studentem doktorského studia na Ostravské univerzitě. Absolvoval také studijní pobyt v Paul Sacher Stiftung v Basileji a získal podporu několika nadací. Je nositelem ocenění z řady soutěží. Působí jako pedagog na Hudebním gymnáziu České Budějovice, také na Pražské konzervatoři a na Konzervatoři Teplice, jako lektor na letních Mezinárodních klarinetových kurzech v Domažlicích. Vystupuje jako sólista s orchestry doma (Česká filharmonie, Janáčkova filharmonie, Jihočeská filharmonie, Severočeská filharmonie) i v zahraničí (Berlín, Paříž), působí v komorních sdruženích a byl členem uskupení Ensemble ECCE (Ensemble dočasně kolektivní tvorby) pod záštitou Institutu pro výzkum a koordinaci akustiky a hudby (IRCAM) a na festivalech (Pražské jaro, Káhira). Roku 2022 se stal umělcem propagujícím výroby pařížské firmy Vandoren, výrobce strojků a plátků pro dřevěné dechové nástroje.

Lenka Korecká

klavíristka

Lenka Korecká studovala hru na klavír na Konzervatoři v Teplicích a na Akademii múzických umění v Praze, jako první česká klavíristka absolvovala mezinárodní klavírní akademii Incontri col Maestro v Itálii. V roce 2009 se stala tvářící firmy na výrobu klavírů Petrof. Má za sebou úspěchy v řadě interpretačních soutěží, např. na Mezinárodní soutěži Slovanské hudby v Paříži (Francie, 2009), na Mezinárodní soutěži B. Smetany (2010), na Mezinárodní soutěži B. Martinů (2011). Uvádí sólové recitály a koncerty s orchestrem v tuzemsku i v zahraničí.

V roce 2017 vystoupila se Severočeskou filharmonií pod taktovkou Alfonsa Scarana s *Klavírním koncertem g moll* Antonína Dvořáka a zároveň natočila své debutové album ve spolupráci s Českým národním symfonickým orchestrem a nadací Kalkant. Vystoupila na Mezinárodním hudebním festivalu Prague Proms, na festivalu Mladá Praha v Litomyšli, na festivalu Hudební skvosty L. v. Beethovena aj. Byla sólistkou mezinárodního orchestru Europera, s nímž koncertovala v Polsku a Německu. Dlouhodobě se věnuje komorní hře. Pedagogicky působí na Konzervatoři Pardubice.

14/3/2024/19.30

Zrcadlová kaple Klementina

Bella Adamova – zpěv

Malte Schäfer – klavír

Tento večer je uspořádán ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, koncert je charitativní, výtěžek bude věnován na nákup hudebních nástrojů pro Jedličkův ústav a školy.

Dobrovolné vstupné ve Vámi zvolené výši můžete uhradit prostřednictvím QR kódu přes stránky Donio:

Program

Prolog

Ilse Weber – *Ich wandre durch Theresienstadt*

Stesk po domově

Pavel Haas – *Čtyři písně na slova čínské poezie v překladech Bohumila Mathesia*

1. Zaslech jsem divoké husy
2. V bambusovém háji
3. Daleko měsíc je domova
4. Probděná noc

Láska/Vztahy

Pavel Haas – *Sedm písní v lidovém tónu, op. 18*

na texty Františka Ladislava Čelakovského

1. Což je víc!
2. Dárek z lásky
3. Krotká holubička

Gustav Mahler – *Verlor'ne Müh' / Marná námaha*

(Des Knaben Wunderhorn / Chlapcův kouzelný roh)

Pavel Haas – *Sedm písní v lidovém tónu, op. 18*

na texty Františka Ladislava Čelakovského

7. Statečný jonák
4. Zrušení slibu
6. Slzy a vzdychání

Viktor Ullmann – *First meeting / První setkání*

(Geistliche Lieder / Duchovní písně, op. 20, č. 5)

Válka a její následky

Viktor Ullmann – *Claire Vénus / Venuše Zářivá*

(Six Sonnets de Louise Labé / Šest sonetů Louise Labé, op. 34, č. 1)

Gustav Mahler – *Der Schildwache Nachtlid / Noční píseň hlídky*

(Des Knaben Wunderhorn / Chlapcův kouzelný roh)

Erwin Schulhoff – *Schliesse deine Augen zu / Zavři oči svoje*

(Šest písní ze sbírky Snopy Hanse Steigera, op. 2, č. 5)

Viktor Ullmann – *Der müde Soldat / Unavený voják*

(Drei chinesische Lieder / Tři čínské písně, č. 2)

Gustav Mahler – *Wo die schönen Trompeten blasen / Tam, kde krásné trubky znějí*

(Des Knaben Wunderhorn / Chlapcův kouzelný roh)

Epilog

Ilse Weber – *Und der Regen rinnt / A přší*

Skladba programu tvoří příběh s prologem a epilogem, o krásných věcech života jako je láska, o smutných jako je loučení, i tragických, jakými jsou válka a smrt. Básníci i skladatelé uváděných písní žili v různých dobách i zemích, propojují je jejich city, které zachytili slovy a verši a které se potkávají s city všech lidí, milujících život.

Ilse Weber (1903–1944) se narodila ve Vítkovicích, dnes část Ostravy. Psala poezii, povídky a pohádky otiskované v denících a vysílané rozhlasem, a také divadelní hry. Po obsazení pohraničí odešla se svým mužem a dvěma syny do Prahy, ale pronásledování její rodina neunikla; pouze staršího syna se podařilo prostřednictvím pomocné akce pražské Židovské obce ještě včas dostat za hranice. Roku 1942 byl zbytek rodiny odvezen do Terezína. Básně a písně o běžných věcech vězeňského života, které Ilse Weber zpívala ostatním jako útěchu za doprovodu kytary nebo mandoliny, si někteří přeživiší zapamatovali. Zachoval se k nim také kýmsi neznámým pořízený zápis klavírního doprovodu, takže je bylo možno rekonstruovat. Manžel Ilse Weber, který internaci přežil, básně a písně své ženy soustředil a roku 1964 byly poprvé vydány v Izraeli, roku 1991 vyšla německá edice. Píseň „Ich wandre durch Theresienstadt“ (Procházím se Terezínem) patřila k nejoblíbenějším, „Der Regen rinnt“ (A prší) je vzpomínkou na vzdáleného mladšího syna.

Pavel Haas (1899–1944) prošel vývojem, který se více či méně dotkl celé jeho generace, od romantických základů přes okouzlení secesí a lidovou písní, s přechodným zapálením pro jazz a nová technická média včetně rozhlasu a filmu, až po usazení vlastního kompozičního slohu. První písně –

na lidovou poezii – jsou zachovány z doby jeho konzervatorních studií a nesou opusové číslo 1. Čínská poezie ho zaujala už roku 1921, kdy vytvořil *Tři písně* op. 4 pro alt a klavír na překlady Jaroslava Pšeničky. V Terezíně se k čínské poezii vrátil, snad pro něj v překladu Bohumila Mathesia byly i reminiscence na mladé roky a první tvůrčí rozlet. O emocionální stránce kompozice hovoří sám výběr textů. Písně byly napsány pro basistu Karla Bermána, Haasova spoluvězně, který je v Terezíně poprvé provedl v červnu 1944 a mnohokrát je reprízoval. Viktor Ullmann, jehož kritiky terezínských koncertních vystoupení se zachovaly, napsal: „Kdo jednou slyšel Haasovy písně, naplněné životem a tak blízké skutečnosti, už je nechce postrádat a chce s nimi zůstat v důvěrném kontaktu. Neboť takto se během času prosazuje nové umění, [...] stane se nepostradatelným přítelem jako dobrá kniha, jako všechno, co si osvojíme.“ A byl to Karel Berman (1919–1995), kdo Haasovy písně uvedl mnoho let po válce znovu do hudebního života.

Sedm písní v lidovém tónu, op. 18 na texty Františka Ladislava Čelakovského napsal Pavel Haas v roce 1940, kdy už jeho hudba nemohla být uváděna. Pracoval tehdy ještě na symfonii, kterou už nedokončil. Také návrat k lidové poezii znamenal v těžkých chvílích vzpomínky na mládí a rané plány, které už se nikdy nemohly uskutečnit.

V tvorbě **Viktora Ullmanna** (1898–1944) tvoří písně významnou složku. Písněmi se roku 1923 poprvé představil jako skladatel. Ty jsou dnes nezvěstné, stejně jako o rok mladší cyklus písní s orchestrem, výběr básníků však už prozrazuje okruh, k němuž se Ullmann vracel i později. *Geistliche Lieder* (Duchovní písně op. 20)

vznikly na přelomu let 1938–1940 a nesou věnování osobám, spjatým s Ullmannovým osobním životem: první ženě Martě, skladatelově matce, autorovi spisů o východní filozofii Karlu Pokornému, sestře druhé manželky Nelly Urbach (zahynula v koncentračním táboře v Łódži), nejstaršímu synovi Maxovi a „Jamesovi“, jímž byl míněn Ullmannův mladší syn Johannes. Textové předlohy čerpají z děl básníků Ullmannovi myšlenkově blízkých a z okruhu antroposofů, stoupců učení Rudolfa Steinera, k nimž Ullmann náležel. Šest sonetů na texty francouzské básnířky Louise Labé (1525?–1566), zhudebněných roku 1941, připsal Ullmann své třetí manželce Elisabeth. Celý cyklus je velmi expresivní. Píseň č. 1 *Claire Venus* (u Ullmanna ve starofrancouzštině Clere) má přehlednou dvoudílnou formu. V Terezíně napsal Viktor Ullmann pro sólový zpěv nejméně čtrnáct skladeb, některé se však nedochovaly. Ze *Tří čínských písní* z roku 1943 se zachovaly dvě a sotva lze vyjádřit bídu a potlačované zoufalství lépe, než jejich prostými slovy. Charakteristické jsou pro Ullmanna disonantní souzvuky v klavíru a velké intervalové skoky ve zpěvním hlase.

Sbírkou *Die Garbe* (Snop) Hanse Steigera se **Erwin Schulhoff** (1894–1942) zabýval několikrát. Sbírka vyšla roku 1912 a Schulhoffa okamžitě zaujala. Bezprostředně vznikly *Čtyři písně* op. 2 pro soprán a orchestr a rovněž jejich úprava s klavírem, téhož roku zhudebnil další Steigerovy verše jako *Šest písní* pro střední hlas a klavír jako op. 2a; mezi nimi je i píseň „Schliesse deine Augen zu“ (Zavři oči svoje). Další *Čtyři písně* následovaly roku 1913 jako op. 9, a konečně, rovněž roku 1913, *Drei Stimmungsbilder* (Tři náládové obrázky) pro soprán, housle a klavír op. 12 – včetně

nového zhudebnění písně „Zavři oči svoje“. Zase jednou se setkáváme s paradoxem dějin. Erwin Schulhoff prošel první světovou válkou, stal se z něj přesvědčený pacifista a komunista. Na Hanse Steigera (1889–1943) měl výsledek první světové války opačný vliv. Z nadaného lyrika se stal nacist, který zveřejňoval antisemitské pamflety a psal texty písní pro Hitlerovu mládež.

Na utváření osobního stylu **Gustava Mahlera** (1860–1911) měly v dětství nezastupitelný podíl lidové písně jeho rodiště, později díla lidovým uměním inspirovaná. K takovým patřila sbírka *Des Knaben Wunderhorn* (Chlapcův kouzelný roh), kterou uspořádali básníci Achim von Arnim (1781–1831) a Clemens Brentano (1778–1842). Nejednalo se o autentický folklor; oba básníci texty upravili z různých zdrojů a některé jsou jejich vlastním dílem. Úspěch sbírky, která vyšla ve třech svazcích v letech 1806–1808, byl obrovský a inspirovala mnohé umělce. Obsahuje verše milostné, vojenské, písně potulných tovaryšů i dětské. Gustav Mahler zhudebnil ze sbírky celkem dvacet čtyři písní ve dvou řadách, některé z nich později instrumentoval a uplatnil je také ve svých symfoniích. Mahlerovo kongeniální spojení textu a hudby z nich tvoří jeden z největších skvostů písněvé literatury.

Bella Adamova

mezzosopranistka

Mezzosopranistka a improvizátorka Bella Adamova se narodila v Čečensku, vyrůstala v Praze a studovala v Německu, Švýcarsku a Londýně. Od mala byla obklopena mnoha kulturními vlivy. S přirozenou lehkostí se pohybuje v různých hudebních obdobích, žánrech a kulturách. V létě 2022 získala hlavní cenu v kategorii oratorií v mezinárodní pěvecké soutěži v 's-Hertogenbosch. O několik týdnů později obsadila spolu s klavíristou Maltem Schäferem na mezinárodní soutěži „Franz Schubert a hudba moderny“ ve Štýrském Hradci druhé místo ex aequo spolu s dvojicí z Portugalska v kategorii „písňové duo“ (první cena nebyla udělena, neboť podle pravidel soutěže nelze první cenu dělit). Kromě těchto nedávných ocenění patří k jejím úspěchům vítězství v Mezinárodní soutěži

Roberta Schumanna (2021), cena Waltera a Charlotte Hamelových v soutěži Bundeswettbewerb Gesang v Berlíně, ocenění za provedení české písně (Czech Song Prize) v rámci Cen Emy Destinnové v Londýně a cena Nadace Bohuslava Martinů v Mezinárodní pěvecké soutěži Antonína Dvořáka. Za ústřední bod svého zájmu si Bella Adamova zvolila uměleckou píseň. Její repertoár zahrnuje hudbu od Belliniho po Bernharda Langa. Se svými recitály vystoupila tato mladá pěvkyně na festivalech Pražské jaro a Heidelberger Frühling. Zpívá a improvizuje v duu s klavíristou Michaelem Geesem, s nímž vydala již dvě alba – Blooming (2019) a There is home (2023). Program jejího koncertu je ušit na míru festivalu Věčná naděje.

Malte Schäfer

klavírista

Malte Schäfer studoval hru na klavír na Hudební akademii v Lübecku a na Guildhall School of Music & Drama v Londýně. V současné době dokončuje studium komorní hudby a doprovodu písní na Vysoké škole hudby, divadla a médií v Hannoveru a na Národní konzervatoři hudby a tance v Paříži. Spolu s tenoristou Ronanem Cailletem byl oceněn „Prix de Mélodie française“ na mezinárodní soutěži Nadii & Lili Boulanger a zvláštními cenami na Mezinárodní soutěži umění písně Hugo Wolfa a Německou hudební radou pořádané Německé hudební soutěži. Na Mezinárodní soutěži Roberta Schumanna ve Cvikově získal cenu korepetitora za interpretaci Schumannových cyklů *Láska básníkova* a *Kruh písní* op. 39. V poslední době získal spolu s Bellou Adamovou už zmíněnou

2. cenu ve Štýrském Hradci. Malte Schäfer je stipendistou Sdružení Richarda Wagnera a nadace Yehudi Menuhin Live Music Now. Četná koncertní vystoupení s komorními ansámblí a v roli klavírního doprovazeče přivedla Malte Schäfera na významná koncertní pódia ve Stuttgartu, Düsseldorfu, Lucernu a na různé festivaly.

27/3/2024/19.30

Klášter sv. Anežky České

Gideon Klein. Klavírista terezínského ghetta

Igor Ardašev – klavír

Partnerem tohoto koncertu je C. Bechstein Pianocentrum Praha.

Program

Wolfgang Amadeus Mozart – *Adagio h moll, KV 540*

Ludwig van Beethoven – *Sonáta pro klavír č. 31 As dur, op. 110*

Moderato cantabile molto espressivo

Allegro molto

Adagio, ma non troppo – Fuga. Allegro ma non troppo

Robert Schumann – *Fantazie C dur op. 17*

Durchaus phantastisch und leidenschaftlich vorzutragen / Hrát zcela fantasticky a vášnivě

Durchaus energisch / Zcela energicky

Langsam getragen. Durchweg leise zu halten / Pomalu přednášet. Stále potichu

Kulturního života v terezínském ghettu se významně a aktivně účastnil skladatel a klavírista **Gideon Klein** (1919–1945). V Terezíně vystupoval v komorních sdruženích, podílel se na nastudováních děl jako korepetitor, na svých samostatných recitálech uváděl díla Johanna Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovena, Johanna Brahmsa, Josefa Suka, Leoše Janáčka a další. Viktor Ullmann o něm v jedné ze svých recenzí napsal: „Gideon Klein je nepochybně významný talent. Jeho styl je chladný, věcný styl nového mládí; toto podivuhodně rané stylové vyřešení můžeme jen obdivovat“. Čtyřlétý cyklus „Gideon Klein. Klavírista terezínského ghetta“ postupně představí díla z jeho terezínského repertoáru.

Začátkem srpna 1788 psal **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756–1791) své sestře: „Právem se na mě můžeš zlobit! Ale budeš se zlobit i pak, když s touto poštou dostaneš ode mě nové klavírní skladby? Ó ne! – Doufáme, že se zase všechno uvede do pořádku.“ Mezi avizovanými skladbami, které Mozart s omluvou sestře opožděně posílá k narozeninám (a je to jeho poslední zachovaný dopis Nannerl) mohlo být i *Adagio h moll* KV 540, považované mezi Mozartovými drobnými skladbami za jednu z nejkrásnějších. Podle Mozartova vlastního soupisu skladeb vzniklo 19. března 1788 ve Vídni. V časových souvislostech se často setkáváme s překvapivými náhodami. Téhož 19. března přinesl list *Wiener Zeitung* zprávu (a můžeme předpokládat, že ji Mozart četl), že právě vyšel klavírní výtah nové válečné písně „Chtěl bych být císařem“, kterou vytvořil „pan kapelník Mozart ve službách Jeho Veličenstva císaře“. Píseň na slova J. W. Gleima, která volá po dobytí Cařihradu a věří, že císař

Josef II. zavede zlaté časy, napsal Mozart během rakousko-turecké války. Píseň nese datum 5. března 1788 a byla určena herci Leopoldu Baumannovi z vídeňského Divadla v Leopoldově, kde 7. března poprvé veřejně zazněla. Josef II. se války osobně zúčastnil a u Bělehradu málem přišel o život. Vlastenecké nadšení přináší často těžké deziluze. Důsledky válečného konfliktu neslo veškeré obyvatelstvo země a láska poddaných k císaři jimi značně utrpěla. Domýšlet souvislost mezi tklivou náladou Mozartova *Adagia h moll* a zprávou o vydání „Německé válečné písně“, jak byla nazvána, by bylo příliš tróufalé. Náhodná časová shoda jen dokládá protiklady v běhu světa.

Ludwig van Beethoven (1770–1827) se klavírní tvorbě věnoval po všechna tvůrčí období. Jeho skladby pro klavír reprezentují kompoziční vývoj jak svého autora, tak stylový přechod od vrcholného klasicismu k ranému romantismu. Dvaatřicet sonát tvoří historický mezník ve vývoji druhu. Poslední sonáty vznikly v časovém rozpětí pěti let a každá z nich má vlastní individualitu. Všechny začínají sonátovou větou a jejich společným znakem je technika fugy. Sonáty op. 109–111 vznikly v letech 1821–1822 na objednávku Beethovenova vydavatele Maurice Schlesingera v Berlíně. *Sonáta As dur* op. 110 byla podle datace autografu dokončena 25. prosince 1821, tiskem vyšla na podzim dalšího roku. Je v ní obsaženo více světů – v první větě se střetávají dramatický a lyrický výraz, vzdorová i žalobná nota. V tematickém materiálu druhé větě se objevují žertovné písničky, z nichž jednu Beethoven svému nakladateli sám prozradil („Naše kočka dostala kotata, tři, šest, devět, jedno otevřelo očka, to se mi líbí a to bude moje.“); čísla tři, šest

a devět určila výběr převažujících intervalů. Druhou písničku dešifrovali badatelé a vidí v ní důvod, proč tato sonáta není nikomu připisána – adresát, který by písničku poznal, by se mohl cítit uražen („Já jsem darebák a ty taky, všichni jsme darebáci.“). Projevem vážného Beethovenova světa a jeho úcty k barokním mistrům je fuga zvláštní konstrukce v závěrečné větě. Je to vlastně dvojvěta, spojení pomalé věty (Adagio, ma non troppo) s finálním fugovým Allegrem. Nezvykle četné předpisy tempových změn a přednesové pokyny svědčí o zcela individuální skladatelově interpretační představě.

Fantazie op. 17 **Roberta Schumanna** (1810–1856) z let 1836–38 byla původně zamýšlena jako sonáta s programním názvem. Ve skicách se objevují tituly Ruiny, Palmy, Vítězné oblouky a podobně, dokonce zvolil skladatel formu i název *Fantazie*. Skladba byla iniciována Franzem Lisztem v rámci jeho výzvy ke sbírce na Beethovenův pomník (Lisztovi je skladba věnována); výnos z prodeje sonáty měl připadnout fondu na vybudování pomníku. Schumann vychází z klasické sonátové formy, a zároveň se s ní loučí. Výsledný charakter skladby se vysvětluje silným vlivem jeho duševního rozpoložení. Kolem roku 1835 započal Schumannův boj o milovanou Claru, dceru jeho učitele Friedricha Wiecka. Schumannův vnitřní neklid našel vyjádření v prudkém střídání nálad, tempa, dynamiky, v téměř průběžném uplatnění synkopických rytmů ve vůdčích hlasech první věty. Citát z Beethovenova písňového cyklu „An die ferne Geliebte“ (Vzdálené milé) je pak nejen záchytným bodem duševního stavu, nýbrž vědomou oporou struktury, řešením vnitřního sváru. V druhé větě energie roste a v závěru kulminuje. Třetí větu charakterizuje triolový pohyb, z nějž postupně vyrůstá téma, podobající se chorálu. Také zde se připomene Beethoven, v úseku, který vyvolává asociaci na sazbu slavné Beethovenovy „Mondscheinsonate“ (Sonáty měsíčního svitu).

Igor Ardašev

klavírista

Igor Ardašev reprezentuje už dlouho české pianistické umění na mezinárodním fóru. Jeho talent byl formován zprvu otcem, později na konzervatoři i na JAMU Inessou Janíčkovou, v mistrovských kurzech Paulem Badurou-Skodou v Rakousku a Rudolfem Serkinem v USA. Kromě úspěchů v juniorských soutěžích se Ardašev stal laureátem Čajkovského soutěže v Moskvě, soutěže Pražského jara, královny Alžběty v Bruselu (v níž získal též cenu belgického rozhlasu a televize), Marguerite Long-Jacques Thibaud v Paříži. V r. 1990 obdržel 1. cenu v soutěži Marie Callasové v Aténách. Interpretační úroveň dovoluje virtuózně disponovanému pianistovi pořádat samostatné recitály, hrát čtyřručně

i na dva klavíry (s Renatou Ardaševovou), spolupracovat s komorními soubory i vynikajícími světovými orchestry a dirigenty (Česká filharmonie, Pražská komorní filharmonie, Královská liverpoolská filharmonie, BBC Londýn). Kromě domácích pódíí je zván na renomované evropské hudební festivaly. Z jeho nahrávek připomeňme např. Čajkovského *Koncert b moll*, čtyřruční Dvořákovy *Slovanské tance* a klavírní verzi Smetanovy *Mé vlasti* s Renatou Ardaševovou, sólové kompozice Lisztovy, Martinů, Ježkovy, Prokofjeva, Musorgského, Beethovenovy ad. Kromě koncertní činnosti působí rovněž jako pedagog na Hudební fakultě JAMU a je zván do porot významných klavírních soutěží.

21/4/2024/17.00

Volmanova vila

Jazzové a židovské písně

Petra Ernyei – zpěv

Adam Tvrdý – kytara

Petr Dvorský – kontrabas

Aliaksandr Yasinski – akordeon

Tento večer je uspořádán ve spolupráci s Volmanovou vilou.

Program

George Gershwin, Dubose Heyward

Summertime / Léta žár (z opery *Porgy and Bess*)

Los bilbilicos / Slavíci

(sefardská tradiční píseň)

Michel Legrand, Alan a Marylin Bergmann

Papa Can You Hear me? / Tatínku, slyšíš mě?

(píseň z filmu *Yentl*)

Scalerica De Oro / Malý zlatý žebřík

(sefardská tradiční svatební píseň)

Harold Arlen, Yip Harburg

Over The Rainbow / Za duhou

(píseň z filmu *The Wizard of Oz* / *Kouzelník ze země Oz*)

Naomi Shemer

Yerushalaim shel zahav / Jeruzalém ze zlata

Hine ma tov u-ma na'im / Jaké dobro, jaké blaho

(Žalm 133: 1)

Durme, durme / Spinkej, spinkej

(sefardská ukolébavka)

"Když zavřu oči, vidím holčičku, která se prohání mezi jídelními stoly na pražské Židovské obci. Nadšeně pomáhá kudrnaté servírce roznášet obědy. Dostává se jí úsměvů a pohlazení od sedících stařečků. Nad vchodem do jídelny visí fotka Barbry Streisand, která v Praze r. 1983 natáčela film Yentl, ve kterém si tehdy malá Petra zahrála v komparsu. Doma voní palačinky od maminky a všude muzikanti a tatínek s banjem a já tančím a zpívám a tuším, že zpívat budu už pořád..." říká zpěvačka Petra Ernyei.

Petra Ernyei se narodila v Praze, maminka je Češka a tatínek narozený v Anglii maďarsko-slovenským rodičům. Vyrůstala v hudebním prostředí a ve svých 18 letech uskutečnila své první zahraniční angažmá v USA na jazzovém festivalu v Kalifornii, Sacramento. Její pěvecká cesta byla doposud jazzová (Originální Pražský Synkopický Orchestr, Pražský swingový orchestr, Petra Ernyei Quartet). Setkání s potomky výjimečné osobnosti Doris Grozdanovičové, která přežila holocaust, bylo zásadní. Petra byla oslovena, aby zazpívala na jejím

Program festivalu

pohřbu židovské písně. Tam se zrodila myšlenka zabývat se židovskou hudbou více. Petra vystoupila s programem Písně židovských autorů v synagogách po České republice v rámci projektu 10 hvězd. V červnu 2023 zazpívala na hudebním festivalu v Židovském centru ve Vancouveru v Kanadě.

V roce 2020 vydala CD s názvem *To jsem já* věnované židovským autorům. Na něm jsou tradiční hebrejské písně, sefardské i jazzové a také vzpomínka na zpěvačku Barbru Streisand. Na albu ji doprovázejí špičkoví hudebníci – kytarista Adam Tvrdý, basista Petr Dvorský a akordeonista Aliaksandr Yasinski. S těmito umělci vystoupí ve Volmanově vile v rámci festivalu Věčná naděje.

V programu navíc zazní i nová skladba, inspirovaná básněmi Ilse Weberové, komponovaná přímo pro festival Věčná naděje.

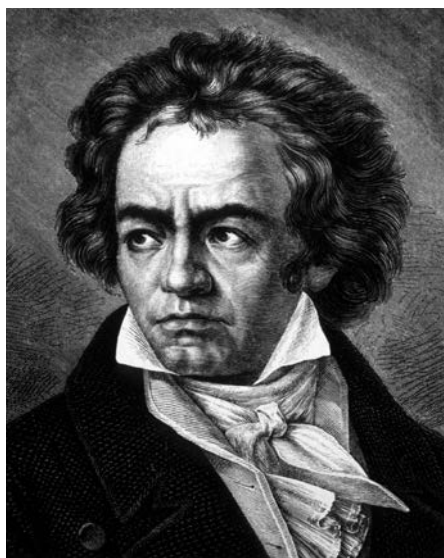
Autoři

**Medailonky skladatelů
uvedených na festivalu**

Beethoven Ludwig van

viz str. 29

(1770–1827)

Beethovenův děd Lodewyk van Beethoven se narodil roku 1712 ve vlámském Mechelenu, působil jako dvorní kapelník v Lutychu, a roku 1733 jej kurfiřt Clemens August povolal do Bonnu. Skladatelův otec Johann se už narodil v Bonnu a stal se zpěvákem. Hudební gen přešel do třetí generace, kde dospěl k vrcholu. Johann van Beethoven poskytl synovi hudební základy a po příkladu Mozartova otce představoval i on synka jako zázračné dítě. Solidní teoretickou výuku získal Ludwig od Christiana G. Neefeho, ale brzy se začal jeho vlivu vymykat. Roku 1792 přesídlil do Vídně, kde se dále vzdělával u Josepha Haydna, Antonia Salieriho a Johanna Albrechtsbergera. Roku 1795 vyšlo tiskem jeho *Klavírní trio* op. 1, především však byl vnímán jako vynikající klavírista. Následujícího roku podnikl koncertní cestu, při níž navštívil také Prahu. S novým stoletím vstupuje do hudebního života se *Symfonií č. 1*. Následující roky

znamenaají objevování nových hudebních světů, doprovázených vniřním bojem, poznamenaným postupnou ztrátou sluchu. Devět symfonií, *Missa solennis*, pět klavírních koncertů, klavírní tria, smyčcové kvartety, 32 klavírních sonát a opera *Fidelio* jsou díla, ověřená mnoha přívlastky a vytvořená pro budoucnost. Bez tvůrčího odkazu Ludwiga van Beethovena si nelze hudební vývoj následujících dvou století představit. Nejméně ve třech oborech tvorby – symfonie, klavírní sonáta a smyčcový kvartet – nemohly následující generace jeho dílo přejít bez povšimnutí.

Gade Niels Wilhelm

viz str. 19

(1817–1890)

Narodil se v dánském hlavním městě Kodani. Začínal jako houslista nejstaršího dánského orchestru, Královské kapely (Det Kongelige Kapel), založené v 15. století. V čele království Dánska a Norska stál v době Gadeho narození Friedrich IV., současně vévoda šlesvicko-holštýnský a německé země nebyly blízké pouze geograficky, úzké bylo také kulturní spojení. Gade studoval na konzervatoři v Lipsku. Podporu našel u Felixe Mendelssohna Bartholdyho, s nímž se Gade střídal v řízení orchestru Gewandhausu a po Mendelssohnově smrti jeho vedení převzal. Roku 1848 se vrátil do Kodaně, po čtyřicet let vedl tamní Hudební spolek, roku 1861 byl jmenován dvorním kapelníkem. Přátelství jej pojilo s manžely Robertem a Clarou Schumannovými a dalšími hudebníky. Společně se svým tchánem, skladatelem Johannem Peterem Hartmannem, založil roku 1867

v Kodani Královskou konzervatoř (Det Kongelige Danske Musikkonservatorium). Patřil ke skladatelům, kteří ve svých dílech uplatňovali náměty z domácí historie a lidové inspirace.

Haas Pavel

viz str. 13, 24

(1899–1944)

Pavel Haas se narodil v Brně jako prvorozený syn obchodníka s obuví Zikmunda Haase. On i jeho mladší bratr Hugo tíhli k umění a roku 1919 se stali posluchači nově založené brněnské konzervatoře. Pavel studoval skladbu, Hugo zpěv, divadlo ho však zlákalo ještě před dokončením studia. Pavel přešel do mistrovské školy Leoše Janáčka a roku 1922 ji absolvoval, obživu mu však diplom nezaručoval. Pomáhal otci v obchodě, krátce působil jako korepetitor v divadle v Brně a v Saarbrücken, ale pevné místo se mu nedařilo získat. Prostřednictvím bratra Huga dostával zakázky na scénickou a později i filmovou hudbu. V roce 1932 navázal vztah s ruskou lékařkou Soňou Jakobsonovou, manželkou jazykovědce Romana Jakobsona, která se po rozvodu za Pavla Haase provdala a měla jej k tomu, aby se věnoval výhradně kompozici. Haasovým nejvýznamnějším dílem tohoto období je opera *Šarlatán*, jejíž

premiéru uvedlo 2. dubna 1938 Zemské divadlo v Brně. Hugovi Haasovi se podařilo před okupací z Československa emigrovat, jeho bratr zůstal v Protektorátu vystaven perzekuci. Aby alespoň částečně uchránil rodinu, v dubnu 1940 se rozvedl. V prosinci 1941 byl deportován do Terezína, kde se zapojil do hudebního dění. Z Haasových terezínských skladeb se zachoval jen zlomek, jedná se ovšem o tři mistrovská a mimořádně působivá díla – mužský sbor *Al s'fod* (Nenaříkej), *Studii pro smyčcový orchestr* a *Čtyři písně na slova čínské poezie*. V říjnu 1944 byl Pavel Haas převezen do vyhlazovacího tábora v Osvětimi, kde byl bezprostředně po příjezdu zavražděn v plynové komoře.

Korngold Erich Wolfgang

viz str. 8

(1897–1957)

Narodil se v Brně. Roku 1901 rodina přesídlila do Vídně, kde se Erichův otec, hudební kritik Julius Korngold, stal v listu *Neue Freie Presse* nástupcem pražského rodáka Eduarda Hanslicka. Chlapcovo nadání podpořil Gustav Mahler, který jej doporučil ke studiu skladby u Alexandra Zemlinského. Roku 1910 uvedla Dvorní opera Erichovu pantomimu *Der Schneemann* (Sněhulák), následovaly opery, z nichž především celovečerní *Die tote Stadt* (Mrtvé město) z roku 1920 zaujala natolik, že se na německých scénách prosadila vedle děl Richarda Strausse či Franze Schreкера. Korngold se osvědčil jako pohotový aranžér a také proto jej roku 1934 přizval Max Reinhardt do Hollywoodu ke spolupráci na filmové podobě Shakespearova *Snu noci svatojánské*. V následujících čtyřech letech se Korngold pohyboval mezi Los Angeles a Vídní. Pozice, kterou si mezitím v hollywoodských

ateliérech vybudoval, jemu i jeho rodině umožnila uniknout rasovému běsnění. Stal se průkopníkem takzvané symfonické filmové hudby, za níž několikrát získal Oskara. Po roce 1945 se vrátil ke koncertní vážné tvorbě. Přepočoval, resp. dokončil svůj *Koncert pro housle D dur*, který 15. února 1947 premiéroval Jascha Heifetz se Saint Louis Symphony Orchestra a dirigentem Vladimírem Golschmannem, *Koncert pro violoncello* a další skladby. Zemřel roku 1957 v Hollywoodu. Ve Vídní se o něm už roku 1960 psalo jako o „neprávem zapomenutém skladateli“.

Krása Hans

viz str. 7

(1899–1944)

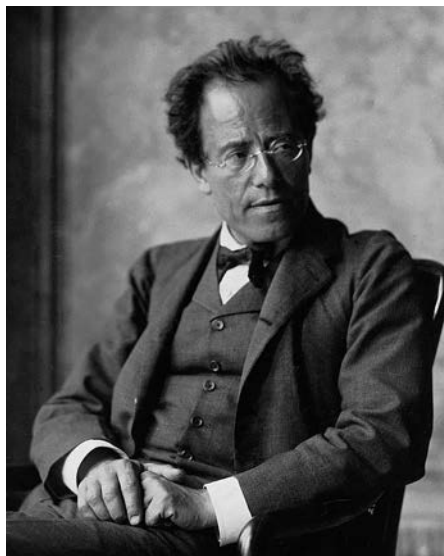
Hans Krása se narodil v Praze v rodině advokáta. Kompoziční školení získal u Gerharda Keusslera a zprostředkované informace hovoří o tom, že také u Alexandra Zemlinského. Jako skladatel se představil v květnu 1921 *Orchestrálními písněmi* op. 1 na texty „Šibeničních písní“ Christiana Morgensterna. V následujících dvou letech se školil v Paříži u Alberta Roussela. Jeho nejzávažnějším dílem je opera *Zásnuby ve snu* podle povídky Fjodora Dostojevského, uvedená 18. května 1933 v Novém německém divadle v nastudování Georga Szélla. Spolupracoval s českými umělci ve spolku Mánes, napsal scénickou hudbu ke hře Adolfa Hoffmeistera *Mládí ve hře*, kterou 19. února 1935 uvedlo divadlo „D 35“ E. F. Buriana, a s Hoffmeisterem vytvořil roku 1938 také dětskou operu *Brundibár* pro soutěž, vypsanou Ministerstvem školství a národní osvěty. Politická situace však vyhodnocení soutěže zabránila a opera

byla uvedena pouze tajně chovanci židovského sirotčince. Od srpna 1942 byl Krása internován v Terezíně a 16. října 1944 zařazen do transportu do Osvětimi, kde jeho život skončil v plynové komoře. Krásovo dílo nelze zahrnout pod jeden kompoziční směr. Čerpal prakticky ze všech soudobých uměleckých podnětů, které jej obklopovaly, včetně populární hudby, k experimentům však neinklinoval. V Terezíně vznikla další díla. Operu *Brundibár* nově zinstrumentoval a v provedení dětských vězňů byla mnohokrát uvedena. Premiéru původní pražské verze uvedla Škola hudby a zpěvu Jiřiny Markové 25. září 1999 v Divadle Kolowrat.

Mahler Gustav

viz str. 25

(1860–1911)

Svým současníkům i následující generaci byl Gustav Mahler znám především jako úspěšný dirigent. Širší veřejnost objevila fakt, že byl také pozoruhodným skladatelem, až kolem roku 1960, kdy se u příležitosti stého výročí skladatelova narození začala znovu provozovat jeho díla. V sedmdesátých letech byl Mahler už bezkonkurenčně nejhranějším a nejvíce nahrávaným symfonikem. Kompozičně se soustředil především na symfonie a na vokální cykly s orchestrem. Povinnosti dirigenta a operního ředitele mu dovozovaly komponovat pouze během divadelních prázdnin. Jeho dílo není početné, je však naplněno neustálým hledáním, novátorské v hledání formy, v instrumentaci, ve volbě témat. Mahlerovy symfonie jsou úzce spojeny s písňovými cykly a mizí v nich dosud respektovaný rozdíl mezi vokální a instrumentální melodikou (čtyři z jeho devíti symfonií jsou vokální), lidský hlas se

stává dalším hudebním nástrojem. V jeho hudbě se často nečekaně střídají závažné momenty a filozofická hloubka s trivialitou a groteskností, čímž předznamenal pozdější systém kolážové techniky a připravil půdu zejména pro symfonismus Dmitrije Šostakoviče.

Mozart Wolfgang Amadeus

viz str. 7, 8, 29

(1756–1791)

Zázračné dítě, pro něž si jeho otec Leopold Mozart, hudebník na dvoře salcburského arcibiskupa, představoval pevně zajištěné, dobře placené postavení u některého významného dvora. Mozart se nakonec otcovu poručnictví i vazbě na službu vznešeným vymkl a stal se prvním skladatelem, nezávislým na služebních povinnostech vůči šlechtickému zaměstnavateli. Roku 1781 vypověděl salcburskému knížeti arcibiskupovi poslušnost a usadil se ve Vídni. Bez přízně vznešených se však obejít nemohl, usiloval o objednávky na opery od císařského dvora a hudbymilovný Josef II. mu byl nakloněn. Mezi mnoha šlechtici si Mozart získal sympatie, mezi hudebníky přátele, ale mnozí mu také záviděli. Mozart si v dopisech stěžoval na „kabaly“, intriky, které proti němu mnozí spřádají, a na pomluvy. Leccos si pouze namlouval, a protože se nevymykal jen svou genialitou, ale také často chováním,

kteří neodpovídalo žádoucí etiketě, dostával se pozvolna do společenské izolace. Jeho život je zdokumentován do mnoha podrobností a jeho dílo zevrubně prozkoumáno, a přece v něm zůstává mnohé hádankou. „Kdo ho dokáže skutečně dobře zahrát?“ ptal se ve svém deníku světoznámý klavírista Svatoslav Richter. „V čem je to Mozartovo tajemství?“ Světlym místem Mozartova životopisu jsou jeho návštěvy Prahy, která zažila světové premiéry jeho oper *Don Giovanni* a *La clemenza di Tito* a jeho skladby zněly ve šlechtických salonech i mezi prostým lidem. V pražském Klementinu vznikl roku 1837 na svou dobu unikátní památník, jehož cílem bylo uchování a zpřístupnění Mozartových děl. A přesto: v čem je Mozartovo tajemství?

Prokofjev Sergej

viz str. 19

(1891–1953)

Není snadné postihnout umění Sergeje Prokofjeva v jeho rozmanitosti. Názory současníků si mnohdy příkře odporovaly, dokonce jedna a táž osobnost se o něm vyjadřovala různě. Dmitrij Šostakovič se přiznal, že z Prokofjevových děl nemá zvláštní potěšení, jindy však vysoko vyzdvihoval jeho žánrovou mnohostrannost a výběr kompozičních prostředků; Igor Stravinskij prohlásil, že Prokofjev není hudební myslitel, ale jeho hudba se přesto vyznačuje osobitostí. Prokofjev se narodil v rodině velkostatkáře v Sosnovce na Ukrajině, sklon k hudbě zdědil po matce. Roku 1907 ukončil studia na konzervatoři v Sankt Petěrburgu, o čtyři roky později mu vyšlo první dílo tiskem, ale zažil také první skandály. Koncertoval jako klavírista, roku 1914 se seznámil se Sergejem Ďagilevem (pro nějž složil balety *Ocelový skok* a *Marnotratný syn*) a zatoužil poznat svět. V květnu 1918 odjel (s požehnáním

komisaře pro vzdělání Anatolije Lunačarského) do Spojených států, aby se do vlasti podíval až po devíti letech. Mezitím napsal opery *Láska ke třem pomerančům* a *Ohnivý anděl* (jejíž premiéry se nedočkal), rozšířil počet svých klavírních koncertů, klavírních sonát a symfonií. Mezi roky 1929–1936 žil v Paříži. Vrátil se pak definitivně do vlasti, podle některých proto, že na Západě nedosáhl očekávaného úspěchu, podle jiných z prosté a pochopitelné touhy po domově. Přijel do atmosféry stalinské „kulturní revoluce“ a neobešlo se to bez úliteb, ústupků a neúspěchů: scénická hudba k Puškinovu *Evženu Oněginovi* byla odmítnuta, rovněž balet *Romeo a Julie* nejprve neuspokojil a jeho světová premiéra se uskutečnila roku 1938 v Brně. Absurdní tečku za skladatelským životem znamenal skladatelův úmrtí den 5. března 1953; týž den zemřel Josef Vissarionovič Stalin a zpráva o Prokofjevově úmrtí zakryl státní smutek za generalissima.

Schulhoff Erwin

viz str. 7, 19, 25

(1894–1942)

Hudební talent zdědil nejstarší syn obchodníka s vlněným zbožím od příbuzných z obou stran. Bratr Erwinovy matky, která pocházela z Frankfurtu, byl houslista, otcův strýc Julius Schulhoff uznávaný klavírní virtuos. Podle skladatelovy vzpomínky požádala matka Antonína Dvořáka, aby jejího sedmiletého synka vyzkoušel a sdělil, zda stojí chlapcův talent za to, aby se v hudbě vzdělával. Erwin obstál a na Dvořákovo doporučení se stal žákem Jindřicha Kàana v klavíru. Roku 1904 nastoupil na Pražskou konzervatoř, mezi absolventy jej však nenajdeme. Příčinila se o to opět matka, která usoudila, že by se lepší vzdělání jejímu synovi dostalo ve Vídni. Kàanovi se to pochopitelně nelíbilo a tak Erwinova konzervatorní studia po dvou letech skončila. Schulhoff nakonec studoval na konzervatoři v Lipsku, kde získal cenné podněty od Maxe Regera, jehož pedagogická důslednost a zasvěcování do děl velikánů Bacha, Beethovena či Brahmsa bylo pro

mladé adepty skladby nepostradatelné. Studia dokončil v Kolíně nad Rýnem. Získal Mendelssohnovu cenu, další rozlet však zastavila první světová válka. Prožil ji na frontě, rozhodnut po jejím skončení si vyvzdorovat vlastní cestu. Roku 1919 přesídlil do Drážďan, kde se připojil k umělecké moderně. To ho po návratu do Prahy roku 1924 také přivedlo do okruhu Aloise Háby a dalších novátorů. Stal se jedním z prvních interpretů na čtvrttónový klavír, jako pohotový a brilantní klavírista zběhlý ve všech žánrech pravidelně vystupoval v rozhlase, uváděl novinky vlastní i svých současníků. Po vydání norimberských zákonů přišel o možnost vystupovat v Německu, odkud dosud plynuly jeho hlavní příjmy. V letech 1935–1938 působil jako klavírista v rozlasu v Ostravě. Když nacistické nebezpečí hrozilo stále víc, rozhodl se pro emigraci do Sovětského svazu, vízum však přišlo pozdě. Erwin Schulhoff zemřel v koncentračním táboře Wülzburg na tuberkulózu.

Schumann Robert

viz str. 30

(1810–1856)

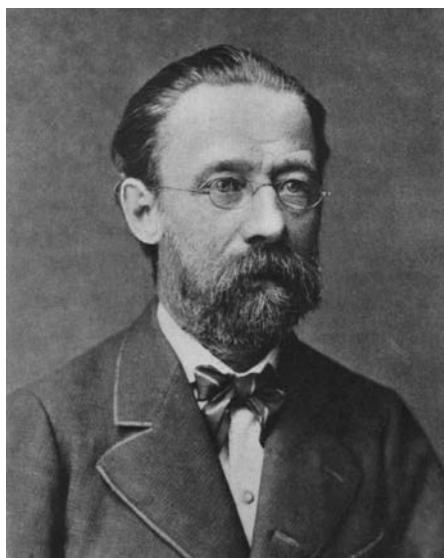
Chtěl se původně stát klavíristou, první kompoziční pokus napsal asi dvanáctiletý. Vystudoval lyceum v rodném Cvikově, zapsal se ke studiu práv v Lipsku a současně se stal žákem Friedricha Wiecka. Wieckově dceři Claře bylo tehdy devět let. Roku 1829 vyšly Robertovi první skladby tiskem. Z kariéry klavírního virtuosa sešlo poté, co si drastickou metodou, která měla zvětšit rozpětí prstů, zmrzačil pravou ruku. Roku 1834 založil *Neue Zeitschrift für Musik*, časopis, který se stal kritickým fórem tehdejší nové hudby. Z kamarádského vztahu s Clarou, z níž vyrostla uznávaná klavíristka a rovněž komponovala, se vyvinula láska. Otec Wieck však chtěl sblížení mladých lidí všemožně zabránit. Teprve roku 1840 byl na základě soudního rozhodnutí nucen svolit k sňatku. Clara v následujících letech přivedla na svět osm dětí, koncertovala a všemožně projevovala pochopení pro nesnadnou Robertovu povahu. Žili

v Drážďanech a od roku 1850 v Düsseldorfu, podnikali společné koncertní cesty. Roku 1854 se Robert Schumann pokusil o sebevraždu a byl hospitalitován v psychiatrickém ústavu v Edenichu, kde v červenci 1856 zemřel. Clara Schumannová ho přežila o čtyřicet let. Sám sebe Schumann charakterizoval roku 1830, tedy v době, kdy začal vážně komponovat: „Ve svých úsudcích a výsledcích je spíše subjektivní než objektivní. Jeho pocit je silnější než úsilí. Jeho mysl je více zdrojem pocitů, méně uvažováním... Má silnou představivost, ale je málo aktivní... Geniální není.“

Smetana Bedřich

viz str. 13

(1824–1884)

Význam Bedřicha Smetany pro konstituování české národní hudby byl zhodnocen mnohokrát. Už za života byl oslavován jako zakladatelská osobnost, jeho osm dokončených oper tvoří kmenový základ českého operního repertoáru, cyklus symfonických básní *Má vlast* patří k vrcholným dílům romantické hudby ve světovém měřítku a jeho symbolický význam je nepopíratelný. Smetana současně slouží jako vzor nezlomného ducha, který byl – podobně jako Beethoven – schopen překonat největší tragédii, jaká může hudebníka postihnout, ztrátu sluchu. Začínal jako klavírista, v letech 1856–1861 působil ve švédském Göteborgu jako kapelník tamní Filharmonické společnosti a učitel klavíru. Roku 1861 se vrátil do vlasti s rozhodnutím „plně se věnovat české národní věci na poli hudby“. Roku 1862 bylo otevřeno Prozatímní divadlo. K jeho dosud prakticky neexistujícímu repertoáru původní české

opery přispěl Smetana roku 1866 hned dvěma novinkami – historickou operou *Braniboři v Čechách* a komickou operou *Prodaná nevěsta*, a na podzim téhož roku se stal v Prozatímním divadle prvním kapelníkem. Znamé pořekadlo říká, že nikdo není doma prorokem, a platí i v případě Bedřicha Smetany. Ne každý chápal jeho úsilí, vytýkalo se mu napodobování Wagnera, přičemž nešlo tolik o Wagnerovo novátorství v kompozici a koncepci hudebního dramatu, jako o střet zastánců ryze českých snah a obav z německého vlivu. Konstituování české národní hudby se stalo politickou otázkou. Roku 1874 musel Smetana divadlo opustit, uchýlil se do ústraní a soustředil se na tvorbu. Z té doby pocházejí jeho nejkrásnější díla.

Ullmann Viktor

viz str. 24

(1898–1944)

Narodil se v Těšíně (v jeho dnešní poské části) do rodiny rakousko-uherského důstojníka židovského původu. Později přesídlila rodina do Vídně, kde Ullmann absolvoval gymnázium a hudebně se vzdělával u Schönbergova žáka Josefa Polnauera. Roku 1917 se přihlásil jako dobrovolník a dostal se na italskou frontu, do nejprudších bojů na řece Isonzo (Soči). Na sklonku války, v květnu 1918, se zapsal ke studiu práv na vídeňské univerzitě. V říjnu téhož roku byl přijat do kompozičního semináře Arnolda Schönberga a hudba rozhodla, univerzitní studia nedokončil. Roku 1920 se stal korepetitorem, sbormistrem a posléze také kapelníkem v Novém německém divadle v Praze, jehož operním šéfem byl Schönbergův švagr Alexander Zemlinsky. Po roce 1927 působil Ullmann krátce v divadle v Ústí nad Labem a v Curychu. Pod vlivem Aloise Háby vstoupil v roce 1931 do antroposofické společ-

nosti Československé republiky. Přestal se zabývat hudbou, zakoupil knihkupectví s antroposofickou literaturou ve Stuttgartu; při koupi byl však podveden a zkrachoval. V roce 1933 uprchl před věřiteli zpět do Československa. Od té doby působil Ullmann v Praze jako svobodný hudebník. Živil se soukromým hudebním vyučováním a intenzivně se věnoval kompozici. V letech 1935–37 studoval u Aloise Háby na mikro-intervalovém oddělení Pražské konzervatoře. V červnu 1942 byl deportován do terezínského ghetta. Zde byl jako organizátor, dirigent, klavírista i kritik jedním z vůdčích hybatelů hudebního života. V Terezíně napsal mnohá ze svých nejvýznamnějších děl, operu *Císař Atlantidy*, melodrama *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka*, tři klavírní sonáty. Dne 16. října 1944 byl transportován do vyhlazovacího tábora v Osvětimi a bezprostředně nato zavražděn v plynové komoře.

Weber Ilse roz. Herlinger

viz str. 24

(1903–1944)

Už jako dítě psala Ilse Herlinger básničky, později, už provdaná žena, povídky a pohádky pro své dva syny. Spolupracovala s rozhlasem, pro který například vytvořila reportáž z vítkovických dolů, upravovala pro vysílání pohádky bratří Grimmů nebo překládala české pohádky do němčiny. Po obsazení Ostravy nacisty odjela rodina do Prahy, starší syn Hanus se dostal přes Anglii do Švédska a tak se zachránil. V únoru 1942 byli Ilse Weber, její manžel a mladší syn Thomas deportováni do Terezína. Ilse, která už v Praze vypomáhala jako zdravotní sestra, pokračovala v této práci i v terezínské nemocnici. Když byl v říjnu 1944 vypraven transport do Osvětimi, do něžž byl zařazen také její syn Thomas a další děti, přihlásila se Ilse Weber do transportu dobrovolně také. Všichni byli zavražděni v plynové komoře. Svědkové, kteří přežili, později vyprávěli, že odtamtud slyšeli Ilsu Weber zpívat, dokud její hlas

neumkl a životy všech nevyhasly. Její manžel Willi Weber, těžce nemocný a zlomený, přežil a veškeré úsilí soustředil na to, aby písně a verše jeho ženy nebyly zapomenuty. Stejně tak i syn Hanus, který zůstal ve Švédsku a stal se novinářem.

Program

**Everlasting
Hope 2024**

21/2/2024/7:30 p.m.

Church of St. Simon and Judas

PKF – Prague Philharmonia

Robert Kružík – conductor

Anna Paulová – clarinet

This concert is held under the auspices of the US Embassy in the Czech Republic.

Program

Hans Krása – *Overture for a Small Orchestra*

Wolfgang Amadeus Mozart – *Symphony in D Major "Prague", KV 504*

Adagio – Allegro

Andante

Finale – Presto

Erwin Schulhoff – *Three Pieces for String Orchestra, Op. 6*

Elegy in the Style of Edward Grieg – Allegretto

Minuet in the Old Style – Tempo di Menuetto

Pipa tanzt – Allegro moderato

intermission

Wolfgang Amadeus Mozart – *Concerto for Clarinet and Orchestra in A Major, KV 622*

Allegro

Adagio

Rondo – Allegro

Erich Wolfgang Korngold – *Theme and Variations, Op. 42*

Theme: Allegretto (in the manner of an Irish folk song)

1st variation: *Pocchissimopiù animato*

2nd variation: *Più mosso*

3rd variation: *L'istesso tempo, scherzando*

4th variation: *Meno, cantabile e grazioso*

5th variation: *Allegro molto*

6th variation: *Moltomeno mosso, lento*

7th variation: *Marcia – Meno maestoso – Encorapiùmeno*

The Overture for a Small Orchestra was composed by **Hans Krása** (1899–1944) in the Terezín concentration camp in 1943–1944, after reconstructing his children's opera *Brundibár* based on a piano manuscript, which was an unprecedented success when performed by children imprisoned in the Terezín ghetto. The musical means of the *Prelude* are reminiscent of *Brundibár* in many ways in the rhythmic component and melodic motifs, but the orchestra is more richly cast. The composition is built on three themes. First the clarinets, then the violins, and lastly the trumpets. Their returns are not mere repetitions, but masterful variations. The composition was apparently not performed in Terezín, as evidenced by the preserved score, which is almost undamaged and without the usual performance notes. So, it was apparently first performed on June 2, 1993, in Jerusalem by the orchestra The Van Leer Chamber Music Players under the direction of the Czech conductor Bohumil Kulínský.

Based on the success of the first Prague performance of **Wolfgang Amadeus Mozart's** (1756–1791) opera *The Marriage of Figaro*, which took place in December 1786 at the Nostic (Estates) Theater, "a company of great connoisseurs and lovers of music" – as Leopold Mozart wrote to his daughter on 12 January 1787 – invited the composer to Prague. Mozart actually came to Prague the following month, saw his opera and personally conducted its performance on January 22, 1787. Three days before, on January 19, he organized a music academy in the theater during which he performed his *Symphony in D major* (KV 504), which was later named "*Prague*". Mozart connoisseurs still do not agree on

what purpose it was originally created for, perhaps for the unrealized or undiscovered academy in Vienna. This would be indicated by the fact that the sketch of the final movement was already created in the spring of 1786, but at that time Mozart put the composition aside. Whether or not he completed the composition for the upcoming trip to Prague or for another occasion, the Prague concert is in any case its first verifiable performance. The symphony has three movements and does not have a dance movement. Researchers do not agree on this point either. Some believe that Mozart returned to an older type of Italian symphony, others say that during the work he perceived the minuet as already "out of date", perhaps a simple lack of time was also the reason. The first sonata movement has a slow introduction, the longest that Mozart ever wrote, which is already a kind of foreshadowing of the overture to the opera *Don Giovanni*, the allegro part is a beautiful example of Mozart's art of polyphonic work. The calm prochromatic andante of the second movement on the layout of the sonata form is replaced by a buffoonish finale. Its opening theme recalls the duet of Zuzanka and Cherubino from the second act of *The Marriage of Figaro*, so for the Prague audience it was a reminder of a work they already knew.

Three Pieces for String Orchestra Op. 6 was composed by **Erwin Schulhoff** (1894–1942) in 1910, during his studies in Leipzig. Schulhoff's pianistic practice and experience with the contemporary repertoire are reflected in his compositional attempts at the time. Even as a child, he loved the compositions of Edvard Grieg. His influence can still be seen in the first

movement of *Three Pieces*, the second is an echo of the study of historical music, the third is already heading towards new worlds: *Und Pippa tanzt!* (And Pippa Dances!) is the name of Gerhart Hauptmann's "glass-making tale", which was first performed in January 1906 at the Lessing Theater in Berlin. Pippa (in the title of the movement of Schulhoff's composition Pipa) is the daughter of an Italian glassmaker somewhere in the Krkonoše mountains, herself as fragile as glass, a girl who moves between different male types, flies like a spark – and disappears like a spark. Schulhoff stylised the dance rhythmically close to a light waltz.

Concerto for Clarinet and Orchestra in A major KV 622, one of **Wolfgang Amadeus Mozart's last compositions**, was composed immediately after the Prague premiere of the coronation opera *La clemenza di Tito*. The score was probably completed in early October 1791 in Vienna. The concert was dedicated to Mozart's friend Anton Stadler (1753–1812), an excellent clarinetist and basset horn player. The clarinet as an instrument has undergone a long and complicated development. It appeared in orchestras for the first time sometime after 1720. Mozart got to know it during his concert tours. He encountered the use of the clarinet in a symphony and as a solo instrument at the Mannheim court during his stay there in 1778. In 1789, he dedicated the Clarinet Quintet KV 581 and several other compositions to Stadler, who connected the composer to the *Freemasons*. Stadler (alone or with his brother Franz, also a clarinetist) made technical adjustments to the clarinet; his "bassett clarinet" was longer than today's instrument and had a third greater range; when playing today's clarinet in A, notes

exceeding this third must be transposed by an octave. Mozart's *Clarinet Concerto* is unique; it can be considered the first composition for this solo instrument to use all its registers. It also made unprecedented demands on scale mobility and smooth cantilene.

Erich Wolfgang Korngold (1897–1957) was in the United States working on the score for the film *Robin Hood* when, in March 1938, he got caught up in the news of the "Anschluss" of Austria to Hitler's Reich. His Viennese house was confiscated by the Gestapo and the composer decided to stay in America. He himself then said that Robin Hood saved his life. Korngold considered the main basis of the art of composition to be an idea – one that can be transformed and yet remains itself, one that is captured in the ear and mind of the listener. Such an idea was a premise that Korngold capitalized on in film music, in which he became a model for many others. However, Korngold made a strict distinction between "consumer" music, in which he also included his music for films, and "serious work", to which he assigned opus numbers. *Theme and Variations* Op. 42 from 1953, and the *Sonata for Vienna*, op. 41 for mezzo-soprano and piano were his last opus works after the *Symphony in F major* op. 40, which were performed by the Vienna Symphony Orchestra in October 1954; the composer visited Vienna on that occasion. He composed *Theme and Variations*, as he himself stated, for American university orchestras. The theme, "in the manner of an Irish folk song" is his own, not a specific quote. Korngold's last piece is *Straussiana*, also from 1953, a tribute to Vienna and the legacy of Johann Strauss.

24/2/2024/7:30 p.m.

Spanish Synagogue

The Bennewitz Quartet

Announcement of the results of the composition competition

This evening is organized in cooperation with the Jewish Museum in Prague.

Program

Pavel Haas – *String Quartet No. 2 "From the Monkey Mountains"*

Landscape – Andante

Coach, Coachman and Horse – Andante

The Moon and I – Largo e misterioso

Wild Night – Vivace e con fuoco

The winning composition of the composition competition

Bedřich Smetana – *String Quartet No. 1 in E minor "From My Life"*

Allegro vivo appassionato

Allegro moderato a la Polka

Largo sostenuto

Vivace

Program

Pavel Haas (1899–1944) is the author of three string quartets. He created the first one in 1920 while still studying with Leoš Janáček in Brno, the third in 1936. *String Quartet No. 2* dates to 1925 and is subtitled “From the Monkey Mountains”, referencing a popular name for the Bohemian-Moravian Highlands. For the first performance of the quartet, Haas formulated the inspirations that guided him in the composition. He identified movement and rhythm as the main element of music, whether it is the undulations perceived when looking at the vast landscape (1st movement), the irregular humming and screeching of a wagon driving along a dirt road (2nd movement), the apparent immobility of a moonlit night in which the human heart beats (3rd movement), or a night spent in debauchery (4th movement). In the original version, Haas joined the string quartet with a set of percussion instruments, which further accentuated the rhythmic elements borrowed from the dance music of the time; in the edited version he left out the drum set. The work premiered on March 16, 1925, performed by the Moravian Quartet.

The winning composition of the composition competition

In the autumn of 1874, **Bedřich Smetana** (1824–1884) lost his hearing and had to leave his position as conductor in the Provisional Theatre. However, after futile attempts to heal himself, he came to terms with his fate so much that he composed his most important works in the next ten years of his life. He composed *String Quartet No. 1 in E minor* with the subtitle “From My Life” in 1876 (completed on December 29). The piece was initially misunderstood due to its supposedly too “orchestral” character.

Smetana wrote to his friend Josef Srb-Debrnov that he had no intention of writing a “quartet according to the recipe and the usual forms”, because – as is the case with his other compositions – “the work creates its own form”. The further development of chamber music confirmed Smetana’s concept of treating four-stringed instruments. After the initial rejection by the Association for the Cultivation of Chamber Music, the composer did not receive a public performance of the work until three years later, on March 29, 1879, at the Concert of Artists in the Konvikt hall in Prague, the performers were Ferdinand Lachner and members of the orchestra of the Provisional Theater – Jan Pelikán, Josef Krehan, and Alois Neruda. “In all the fields wherein Smetana hath hitherto composed, he is also in this domain of chamber music a wholly new, original, and Bohemian composer, standing upon a modern position of musical creation founded on the basis of poetic imagination,” wrote *Dalibor magazine*. The autobiographical background of the work is obvious, after all, the composer himself communicated it. The first movement expresses an innate affection for art, a romantic mood and longing, as well as a premonition of future misfortune. The polka in the second movement is a reminiscence of youth, while the middle part of the movement is “a reminder of the aristocratic circles in which I lived for many years,” wrote Smetana. The third movement recalls his love for Kateřina Kolářová, who later became the composer’s wife. The final movement describes “the understanding of the nature of national music”. The music leads to a turning point, to the catastrophe of deafness, heralded by the insistent sounding note of the three-dash “e.” Abroad, the work was promoted by the Czech Quartet and other ensembles followed suit.

25/2/2024/11:00 a.m.

Municipal Library of Prague

Children's Opera Prague **The Fat Great-Grandfather and the Robbers**

based on the musical fairy tale by Jaroslav Křička and Josef Čapek

Jan Šimůnek – conductor and musical arrangement

Martin Vydra – choirmaster

Jiřina Marková-Krystlíková – director

Jiří Votruba – set designer

Tereza Mouchová – costumes

Ivo Dankovič – lighting design

Soloists and choir of Children's Opera Prague
Orchestra of the players of the National Theater

The Fat Great-Grandfather and the Robbers is a singing play in two acts by Jaroslav Křička based on the story of the same name by Josef Čapek. It was premiered at the National Theatre in Prague on 29 December 1932 by its drama ensemble. For the Year of Czech Music, the Prague Children's Opera decided to re-stage this fairy tale and premiere it as part of the Eternal Hope festival.

The composer **Jaroslav Křička** (1882–1969), an important personality of Czech music in the first half of the 20th century, was impressively active. In addition to composing, he was a conductor, teacher, organizer, lecturer, poet, painter, gardener, tennis player, runner, horse rider, rower, skier... He was also choirmaster of the Hlahol

singing group and taught composition at the Prague Conservatory. He wrote over two hundred works of various genres. His opera *Hippolyta* premiered in 1917 in Prague's National Theater, the opera *Strašidlo v zámku* (Haunting in the Castle) in Brno's National Theatre in 1929, four years later it had its Prague premiere and recently it was performed by the National Moravian-Silesian Theatre in Ostrava under the title *Bílý pán* (The White Lord).

Jaroslav Křička was very dedicated to works for children. He wrote the children's opera *Ogaři*, from which the beautiful and popular "Bábinka's March Waltz" and his children's songs cycles *Jiřík's Songs*, *Dana's Songs*, *Songs and Marches* and *Animals from the Forest* are still sung during

Program

singing lessons. He also wrote the music for the animated films *The Cock and the Hen* and *How Little Mole Got His Trousers*. Josef Čapek's cheerful story about his fat great-grandfather is included along with his brother Karel Čapek's fairy tales in the book *Nine Fairy Tales*. It was this story that Jaroslav Křička chose as the subject for his song play.

Children's Opera Prague (COP) is an ensemble of children and young soloists studying singing. It was founded in 1999 by Jiřina Marková-Krystlíková, soloist of the National Theatre in Prague and professor of singing at the Prague Conservatory. The ensemble currently has a wide repertoire, partially performed in Italian and German. COP has released nine CDs, *Czech Christmas Mass* by J. J. Ryba, H. Krása's *Brundibár*, *Little Mozart*, *Geniuses and Children* (B. Smetana, A. Dvořák, B. Martinů, L. Janáček), *Opera Entertains Us*, B. Britten's *Komínček*, K. Hašler's *Clouds Sail Far Away* (songs), J. Uhlíř and Z. Svěrák's *Mini-operas* and J. Křička's *Ogaři*. The production of the most famous children's opera, Hans Krása's *Brundibár*, was released on DVD in COP.

29/2/2024/7:30 p.m.

Church of St. Vavřinec under Petřín

Young Hope

Marek Švejkar – clarinet

Lenka Korecká – piano

This evening is organized in cooperation with the Prague Spring festival.

Program

Niels Wilhelm Gade – *Fantasy pieces op. 43*

I. Andantino con moto

II. Allegro vivace

III. Ballad

IV. Allegro molto vivace

Erwin Schulhoff – *Hot-Sonate* (arr. M. Švejkar)

I. ♩ = 66

II. Halbe = 112

III. ♩ = 80

IV. Halbe = 132

intermission

Sergei Prokofiev – *Sonata Op. 94* (arr. M. Švejkar)

I. Moderato

II. Scherzo

III. Andante

IV. Allegro con brio

Program

The Danish composer **Niels Wilhelm Gade** (1817–1890) began as a violinist in the royal band in Copenhagen. In 1841 he won a prize in a competition held by the Copenhagen Musical Society for the overture *Echoes of Ossian*, inspired by a collection of spurious chants of the Celtic bard, which was actually the work of the Scottish poet James Macpherson. The young composer Gade received a scholarship that enabled him to study in Leipzig, where he received the support of Felix Mendelssohn Bartholdy. Robert Schumann also had major influence on Gade. It is not by chance that Gade chose the same cast and title for his *Fantasy Pieces for Clarinet and Piano Op. 43* from 1864, as Robert Schumann for his *Op. 73*. The lively tempo of the second movement, with its triplet motion in the piano, contrasts with the mood of the opening movement of Gade's *Fantasy Pieces*. The centerpiece of the composition is the third movement, where the deep register of the clarinet and the arpeggiated chords of the accompaniment evoke a romantic atmosphere, further emphasized by the designation "Ballad." This, in turn, contrasts with the brisk tempo of the final movement, characterized by its soaring melodic line.

Erwin Schulhoff's "Hot-Sonata"

(1894–1942) is a work from the end of his most productive period between 1923 and 1930. Schulhoff was fascinated by dance music with jazz rhythms, the poetics of Dadaism, but he was also interested in the return to historical styles, later known as neoclassicism and neobaroque. In all these stimuli, he sought a path to his own style. As an outstanding pianist, he had no trouble interpreting classical

repertoire works, introducing innovations of his contemporaries, and compositions influenced by jazz; he even intended to establish a jazz piano school. With his own "instructional" compositions, *Cinq études de jazz*, *Esquisses de Jazz*, and *Hot music*, he performed on Prague radio. On January 27, 1930, Schulhoff's only opera, "Flames," on a Don Juan theme, premiered in Brno, ten days after he completed the *Hot-Sonata* for alto saxophone and piano, which, unlike his other jazz-character pieces, is more artistically ambitious. The jazz elements are integrated into the sonata form, yet the composition retains its characteristic spontaneity and lightness. All movements are in sonata form, with a reminiscence of the main theme of the first movement in the final movement. The composition, in which Schulhoff uses a full range of harmonic means and employs polyrhythmic techniques, is an original fusion of jazz and "serious" music. It was first broadcasted in Berlin on April 10, 1930, performed by the author and American saxophonist and clarinetist Billy Barton, who has many historic recordings and reports of his performances worldwide; his trail disappears in 1939. The piece is performed for the first time in a transcription for clarinet by Marek Švejkár.

In June 1941, when the German Wehrmacht troops invaded the Soviet Union, the Soviet government decided to evacuate artistic institutions to safer areas. Sergei Prokofiev (1891–1953) initially stayed in Nalchik in the Caucasus, and in the summer of 1942, he moved to Alma-Ata, where film studios from Leningrad and Moscow were relocated. During the war, film was an important

medium of propaganda, and Prokofiev was considered an indispensable composer of film music. In Alma-Ata, he continued to work with Sergei Eisenstein on the project of the (unfinished) epic film "Ivan the Terrible". In the winter of 1942/43, the German 6th Army suffered a defeat at Stalingrad, marking a turning point in the war. Perhaps influenced by these events, Prokofiev also wrote several chamber works during this period. While still in Alma-Ata, he began composing the *Sonata in D major, Op. 94*, originally for flute and piano, because, in his own words, he felt a lack of contemporary literature for this instrument. He completed it in 1943 in Perm in the Urals, another refuge for artists evacuated from endangered areas. Concurrently, he worked on the ballet "Cinderella" and perhaps the lyrical mood of the fairy tale spilled over into the music of the sonata. The composer described the piece as "probably not fitting the current times, but it can bring pleasure." The premiere took place on December 7, 1943, in Moscow, performed by flutist Nikolai Kharkovsky with Sviatoslav Richter on piano. At the insistence of David Oistrakh and with his collaboration, Prokofiev reworked the piece for violin and piano (Op. 94bis), and Oistrakh first performed it with pianist Lev Oborin on June 17, 1944, at the Moscow Conservatory. On the structure of the classical sonata form, Prokofiev developed melodiousness in the first and third movements, while the scherzo and dance-like final movement are characterized by rhythms typical for Prokofiev. Marek Švejkar adapted the composition for clarinet.

Program

14/3/2024/7:30 p.m.

Klementinum Mirror Chapel

Bella Adamova – vocals

Malte Schäfer (DE) – piano

This evening is organized in cooperation with the National Library of the Czech Republic, the concert is a charity concert, the proceeds will be donated to purchase musical instruments for the Jedlička Institute and Schools.

Online donations are welcome here:

Program

Prologue

Ilse Weber – *Ich wandre durch Theresienstadt*

Homesickness

Pavel Haas – *Four Songs to the Words of Chinese Poetry in translations by Bohumil Mathesia*

1. I Heard Wild Geese
2. In the Bamboo Grove
3. The Moon is Far from Home
4. A Wakeful Night

Love/Relationships

Pavel Haas – *Seven Songs in a Folk Tone, op. 18*

to the texts of František Ladislav Čelakovský

1. Which is More!
2. A Gift of Love
3. Tame Dove

Gustav Mahler – *Verlor'ne Müh / Futile effort*

(Des Knaben Wunderhorn / The Boy's Magic Horn)

Pavel Haas – *Seven Songs in a Folk Tone, op. 18*

to the texts of František Ladislav Čelakovský

7. A Brave Young Man
4. Cancellation of Promise
6. Tears and Sighs

Viktor Ullmann – *First Meeting*

(Geistliche Lieder / Spiritual Songs, Op. 20, No. 5)

The War and Its Consequences

Viktor Ullmann – *Claire Vénus / Bright Venus*

(Six Sonnets de Louize Labé / Six Sonnets of Louize Labé, op. 34, no. 1)

Gustav Mahler – *Der Schildwache Nachtlid / The Night Watch Song*

(Des Knaben Wunderhorn / The Boy's Magic Horn)

Erwin Schulhoff – *Schliesse deine Augen zu / Close your Eyes*

(Six songs from Hans Steiger's collection Sheaves, Op. 2, No. 5)

Viktor Ullmann – *Der müde Soldat / The Tired Soldier*

(Drei chinesische Lieder / Three Chinese Songs, No. 2)

Gustav Mahler – *Wo die schönen Trompetenblasen / Where Beautiful Trumpets Sound*

(Des Knaben Wunderhorn / The Boy's Magic Horn)

Epilogue

Ilse Weber – *Und der Regen rinnt / And It Rains*

Program

The composition of the program forms a story with a prologue and an epilogue, about beautiful things in life such as love, about sad things such as saying goodbye, and tragic things such as war and death. The poets and composers of the featured songs lived in different times and countries, they are connected by their feelings, which they captured in words and verses, and which meet the feelings of all people who love life.

Ilse Weber (1903–1944) was born in Vítkovice in Ostrava. She wrote poetry, short stories, and fairy tales printed in newspapers and broadcast on the radio, as well as plays. After the occupation of the borderlands, she went to Prague with her husband and two sons, but her family did not escape persecution; only her older son was able to get across the border in time through the help of the Prague Jewish Community. In 1942, the rest of the family was taken to Terezín. The poems and songs about the mundane things of prison life that Ilse Weber sang to others for comfort, accompanied by guitar or mandolin, were remembered by some survivors. A recording of the piano accompaniment made by someone unknown was also preserved, so it was possible to reconstruct them. Ilse Weber's husband, who survived the imprisonment, compiled his wife's poems and songs, and in 1964 they were first published in Israel, in 1991 a German edition was published. The song "Ich wandre durch Theresienstadt" (I Walk through Terezín) was one of the most popular, "Der Regen rinnt" (And It Rains) is a memory of a distant younger son.

Pavel Haas (1899–1944) went through a development that more or less affected his entire generation, from romantic foundations to the enchantment of art nouveau and

folk songs, with a temporary enthusiasm for jazz and new technical media including radio and film, to the establishment of his own compositional style. The first songs – on folk poetry – are preserved from the time of his conservatory studies and bear the opus number 1. He was interested in Chinese poetry as early as 1921, when he composed *Three Songs op. 4* for alto and piano with translations by Jaroslav Pšenička. In Terezín, he returned to Chinese poetry, perhaps for him the translation by Bohumil Mathesi was also a reminiscence of his young years and his first creative flight. The selection of texts speaks for itself about the emotional side of the composition. The songs were written for bassist Karel Berman, Haas's fellow prisoner, who performed them first in Terezín in June 1944 and repeated them many times. Viktor Ullmann, whose reviews of Terezín concert performances have been preserved, wrote: "Whoever has once heard Haas's songs, filled with life and so close to reality, no longer wants to miss them and wants to stay in intimate contact with them. Because this is how a new art asserts itself over time, [...] it becomes an indispensable friend like a good book, like everything we learn." And it was Karel Berman (1919–1995) who performed Haas's songs again, many years after the war, into musical life.

Seven Songs in a Folk Tone, Op. 18 to texts by František Ladislav Čelakovský was written by Pavel Haas in 1940, when his music could no longer be performed. At that time, he was still working on a symphony, which he did not finish. Also, the return to folk poetry meant, in difficult moments, memories of youth and early plans that could never be realized.

In the work of **Viktor Ullmann** (1898–1944), songs form an important component. He

presented himself as a composer for the first time in 1923 with songs. These are nowhere to be found, just as the cycle of songs with an orchestra composed a year earlier, however, the choice of poets already reveals the circle to which Ullmann returned even later. *Geistliche Lieder* (Spiritual Songs Op. 20) were composed during 1938–1940 and are dedicated to persons connected with Ullmann's personal life: his first wife Marta, the composer's mother, the author of writings on Eastern philosophy Karl Pokorný, the sister of his second wife Nelly Urbach (died in concentration camp in Łódź), eldest son Max and "James" – Ullmann's younger son Johannes. The textual sources for Viktor Ullmann's works draw from the works of poets who were intellectually close to him and from the circle of anthroposophists, followers of Rudolf Steiner's teachings, to which Ullmann belonged. The Six Sonnets set to the texts of the French poet Louise Labé (1525?–1566), composed in 1941, were dedicated by Ullmann to his third wife, Elisabeth. The entire cycle is highly expressive. Song No. 1, "Claire Venus" (in Ullmann's version, in Old French "Clere"), has a clear two-part form. In Theresienstadt, Viktor Ullmann wrote at least fourteen compositions for solo voice, though some have not survived. Of the Three Chinese Songs from 1943, two have been preserved, and scarcely could misery and suppressed despair be better expressed than by their simple words. Characteristic of Ullmann are dissonant chords in the piano and large interval leaps in the vocal line.

Erwin Schulhoff (1894–1942) engaged several times with the collection "Die Garbe" (The Sheaf) by Hans Steiger, which was published in 1912 and immediately captured Schulhoff's interest. Promptly, he composed "Vier Lieder" (Four Songs) op. 2 for soprano

and orchestra, as well as their arrangement for piano, and in the same year, he set more of Steiger's verses to music as "Sechs Lieder" (Six Songs) for medium voice and piano as op. 2a; among them is the song "Schliesse deine Augen zu" (Close Your Eyes). Another set of Four Songs followed in 1913 as op. 9, and finally, also in 1913, "Drei Stimmungsbilder" (Three Mood Pictures) for soprano, violin, and piano op. 12 – including a new setting of "Close Your Eyes". Here we encounter the paradox of history. Erwin Schulhoff, who went through World War I, became a convinced pacifist and communist. Hans Steiger (1889–1943), on the other hand, was influenced in the opposite way by the outcome of World War I. From a gifted lyricist, he turned into a Nazi who published anti-Semitic pamphlets and wrote song texts for Hitler Youth.

The personal style of **Gustav Mahler** (1860–1911) was significantly influenced in his childhood by the folk songs of his native region, and later by works inspired by folk art. One such collection was "Des Knaben Wunderhorn" (The Youth's Magic Horn), compiled by poets Achim von Arnim (1781–1831) and Clemens Brentano (1778–1842). This was not authentic folklore; both poets adapted texts from various sources, and some are their own work. The collection, published in three volumes between 1806–1808, was hugely successful and inspired many artists. It contains verses of love, war, songs of wandering journey-men, and children's songs. Gustav Mahler set a total of twenty-four songs from this collection to music in two series, some of which he later orchestrated and incorporated into his symphonies. Mahler's congenial fusion of text and music makes them one of the greatest treasures of song literature.

Program

27/3/2024/7:30 p.m.

Covent of St. Agnes

Gideon Klein. The Terezin Ghetto Pianist.

Igor Ardašev – piano

This evening is organized with the support of the C. Bechstein Piano Center Prague.

Program

Wolfgang Amadeus Mozart – *Adagio in B minor, KV 540*

Ludwig van Beethoven – *Piano Sonata No. 31 in A flat major, Op. 110*

Moderato cantabile molto espressivo

Allegro molto

Adagio, ma non troppo – Fugue – Allegro ma non troppo

Robert Schumann – *Fantasy in C major op. 17*

Durchaus phantastisch und leidenschaftlich vorzutragen / To Play Completely Fantastically and Passionately

Durchaus energisch / Completely Energetically

Langsam getragen. Durchweg leise zu halten / Taken slowly. Keep quiet throughout

Composer and pianist **Gideon Klein** (1919–1945) played a significant and active role in the cultural life of the Theresienstadt ghetto. In Theresienstadt, he performed in chamber ensembles, participated in the preparation of works as a répétiteur, and in his own recitals presented pieces by Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Johannes Brahms, Josef Suk, Leoš Janáček, among others. Viktor Ullmann, in one of his reviews, wrote about Klein: “Gideon Klein is undoubtedly a significant talent. His style is the cool, factual style of the new youth; we can only admire this wonderfully early stylistic maturity. “The four-year cycle “Gideon Klein. Pianist of the Theresienstadt Ghetto” will gradually introduce works from his Theresienstadt repertoire.

In early August 1788, **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756–1791) wrote to his sister: “You have a right to be angry with me! But will you be angry when with this post you receive new piano compositions from me? Oh no! – Let’s hope that everything will be set right again.” Among the promised compositions that Mozart sent to his sister belatedly for her birthday (and it is his last preserved letter to Nannerl) could have been the Adagio in B minor KV 540, considered among the most beautiful of Mozart’s smaller works. According to Mozart’s own catalog of compositions, it was created on March 19, 1788, in Vienna. In the context of time, we often encounter surprising coincidences. On that same March 19, the Wiener Zeitung reported (and we can assume Mozart read it) that the piano reduction of the new war song “I Would Like to Be Emperor,” created by “Mr. Kapellmeister Mozart in the service

of His Majesty the Emperor,” had just been published. The song, with words by J. W. Gleim, calling for the conquest of Constantinople and believing that Emperor Joseph II would bring about golden times, was written by Mozart during the Austro-Turkish War. The song, dated March 5, 1788, was intended for actor Leopold Baumann of the Theater in Leopoldstadt, Vienna, where it first publicly resounded on March 7th Emperor Joseph II personally participated in the war and nearly lost his life near Belgrade. Patriotic enthusiasm often brings heavy disillusionment. The consequences of the war conflict were borne by all the population of the country, and the love of the subjects for the emperor suffered greatly. It would be too bold to speculate a connection between the poignant mood of Mozart’s Adagio in B minor and the news of the publication of the “German War Song,” as it was called. The coincidental timing only demonstrates the contrasts in the course of the world.

Ludwig van Beethoven (1770–1827) dedicated himself to piano composition throughout all his creative periods. His works for piano represent the compositional development of both the composer himself and the stylistic transition from high Classicism to early Romanticism. His thirty-two sonatas form a historical milestone in the development of the genre. The last sonatas were created over a span of five years, and each possesses its own individuality. All begin with a sonata movement, and a common feature is the use of fugue techniques. The sonatas op. 109–111 were created in 1821–1822 on commission from Beethoven’s publisher Maurice

Program

Schlesinger in Berlin. The Sonata in A-flat major, Op. 110, was completed on December 25, 1821, according to the autograph's dating, and was published the following autumn. It contains multiple worlds – the first movement juxtaposes dramatic and lyrical expression, defiance, and lamentation. In the thematic material of the second movement appear jesting songs, one of which Beethoven himself revealed to his publisher ("Our cat has had kittens, three, six, nine, one opened its eyes, I like that, and it will be mine."); the numbers three, six, and nine determined the choice of predominant intervals. The second song was deciphered by researchers, who see in it the reason why this sonata is dedicated to no one – the addressee, who would recognize the song, might feel insulted ("I am a scoundrel and so are you, we are all scoundrels."). The expression of Beethoven's serious world and his respect for Baroque masters is the unusually structured fugue in the final movement. It is actually a double movement, combining a slow movement (Adagio, ma non troppo) with a final fugal Allegro. The unusually frequent tempo changes and performance instructions testify to the composer's highly individual interpretative vision.

Robert Schumann's *Fantasie* Op. 17 (1810–1856), from 1836–38, was originally intended as a sonata with a programmatic title. In the sketches, titles like Ruins, Palms, Triumphal Arches, and similar appeared, but eventually, the composer chose the form and name *Fantasie*. The work was initiated by Franz Liszt as part of his call for a collection for the Beethoven monument (the composition is dedicated to Liszt); proceeds from the sale of the sonata were to go to the fund for the monument's construction. Schumann draws from the classical sonata form while simultaneously bidding it farewell. The resulting character of the composition is explained by the strong influence of his mental state. Around 1835, Schumann began his struggle for his beloved Clara, the daughter of his teacher Friedrich Wieck. Schumann's inner unrest found expression in the abrupt changes of mood, tempo, dynamics, and the almost continuous use of syncopated rhythms in the leading voices of the first movement. A quote from Beethoven's song cycle "An die ferne Geliebte" (To the Distant Beloved) is not only a focal point of the emotional state but also a conscious support for the structure, a resolution of the inner conflict. The second movement's energy grows and culminates in the end. The third movement is characterized by triplet motion, from which a theme resembling a chorale gradually emerges. Beethoven is also recalled here, in a section that evokes an association with the setting of Beethoven's famous „Mondscheinsonate“ ("Moonlight Sonata").

21/4/2024/5:00 p.m.

Volman's villa

Jazz and Jewish songs

Petera Ernyei – vocals

Adam Tvrdý – guitar

Petr Dvorský – double bass

Aliaksandr Yasinski – accordion

This evening is organized in collaboration with the Volman Villa.

Program

George Gershwin, Dubose Heyward

Summertime (from the opera *Porgy and Bess*)

Los bilbilicos / Nightingales

(Sephardic traditional song)

Michel Legrand, Alan, and Marylin Bergmann

Papa Can You Hear Me?

(song from the movie *Yentl*)

Scalerica De Oro / Little Golden Ladder

(Sephardic traditional wedding song)

Harold Arlen, Yip Harburg

Over The Rainbow

(song from the movie *The Wizard of Oz*)

Naomi Shemer

Yerushalaim shel zahav / Jerusalem of Gold

Hine ma tov u-ma na'im / What Good, What Welfare

(Psalm 133:1)

Durme, durme / Sleep, Sleep

(Sephardic lullaby)

Program

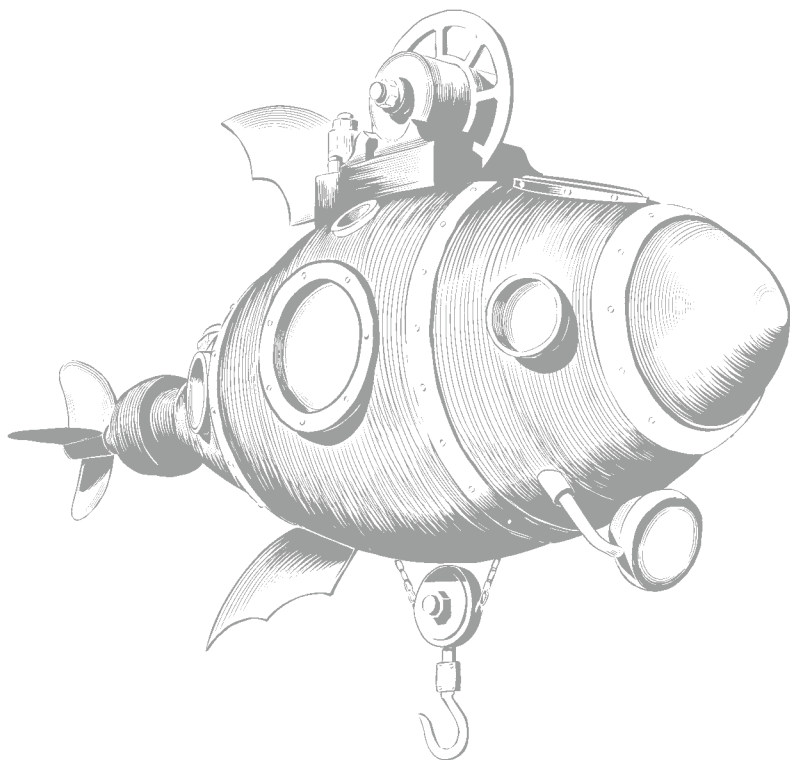
"When I close my eyes, I see a little girl running between the dining tables at the Jewish Community in Prague. She enthusiastically helps a curly-haired waitress distribute lunches. She receives smiles and caresses from the seated old men. Above the entrance to the dining room hangs a photo of Barbra Streisand, who filmed the movie Yentl in Prague in 1983, in which the then little Petra played as an extra. Home smells of pancakes from mom and everywhere there are musicians and dad with a banjo, and I dance and sing and sense that I will always sing..." says singer Petra Ernyeiová.

Petra Ernyeiová was born in Prague, her mother a Czech and her father born in England to Hungarian-Slovak parents. She grew up in a musical environment and at the age of 18, she made her first international engagement in the USA at a jazz festival in Sacramento, California. Her singing journey has so far been jazz-oriented (Original Prague Syncopated Orchestra, Prague Swing Orchestra, Petra Erneyi Quartet). Meeting the descendants of the extraordinary personality Doris Grozdanovičová, a Holocaust survivor, was crucial. Petra was asked to sing Jewish songs at her funeral. This inspired the idea to delve more into Jewish music. Petra performed a program of songs by Jewish authors in synagogues across the Czech Republic as part of the project 10 Stars. In June 2023, she sang at a music festival at the Jewish Center in Vancouver, Canada.

In 2020, she released a CD titled "To jsem já" (This Is Me), dedicated to Jewish authors. It features traditional Hebrew songs, Sephardic, and jazz songs, and also a tribute to singer

Barbra Streisand. On the album, she is accompanied by top musicians – guitarist Adam Tvrдый, bassist Petr Dvorský, and accordionist Aliaksandr Yasinski. With these artists, she will perform at the Volman Villa as part of the Everlasting Hope festival.

In the Petra Erneyi Quartet program titled "Songs of Jewish Authors," a new composition inspired by the poems of Ilse Weber, composed specifically for the Everlasting Hope festival, will also be performed.

Společnost ALEF byla založena v České republice a na trhu působí již od roku 1994. Za tu dobu se vypracovala v předního distributora s přidanou hodnotou v oblasti informačních a komunikačních technologií ve střední a východní Evropě.

Symbol ponorky, provázející společnost v komunikaci, symbolizuje především jedinečný tým odborníků se schopností „nahlédnout pod povrch“ a najít optimální řešení. Což nadále reprezentuje dlouhodobý cíl společnosti ALEF, být silným a stabilním partnerem s širokým portfoliem produktů a nejlepší přidanou hodnotou na trhu, nejen pro zákazníky společnosti ALEF, ale též v oblastech připomínající a zachovávající tradici v oblasti kultury, sportu či rozvoje. I proto jsme již tradičním hrdým partnerem festivalu **Věčná naděje**, který přináší výjimečnou uměleckou kvalitu a poselství, které je nutné si i nadále připomínat.

Investiční strategie ladíme od roku 1995.

**Jsme vaším partnerem pro jednorázové
i dlouhodobé investování.**

www.cyrrus.cz

Komfortní energie pro Vás

www.pre.cz

PRE

RSBC

REAL ESTATE
PRIVATE EQUITY
INVESTMENT FUNDS
WEALTH MANAGEMENT

www.rsbcgroup.com

Hudební hostina na Českém rozhlasu D-dur

Poslouvejte přes digitální rádio DAB+,
v mobilní aplikaci mujRozhlas nebo ve vaší televizi

d-dur.rozhlas.cz

H
HARMONIE

Vaše oči do světa klasické hudby

Jiný pohled na klasickou hudbu a jazz
rozhovory a seriály / komentáře / kritiky / analýzy / recenze nahrávek

www.casopisharmonie.cz

KlasikaPlus.cz

**PORTÁL
O KLASICKÉ HUDBĚ**

...váš vyladěný partner

Podpora festivalu v rámci Klubu přátel hudebního festivalu Věčná naděje

Zachovejte unikátní umělecký odkaz tvůrců, kteří působili v období první poloviny 20. století, a byli náhle a násilně umlčeni událostmi druhé světové války.

Podporovatelé získají předplatné na festivalové koncerty a pozvání na další společenské akce.

Vyberte si kategorii členství:

bronzový

stříbrný

zlatý

platinový

Více na stránkách vecnanadeje.org/partneri

GENERÁLNÍ PARTNER

X ALEFNULA

DALŠÍ PARTNEŘI

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní fond kultury ČR

PODPOROVATELÉ

HOTEL ROTT

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Koncert dne 21. 2. 2024 pod záštitou
Velvyslanectví USA v České republice

Partner koncertu dne 24. 2. 2024
Židovské muzeum v Praze

Partner koncertu dne 14. 3. 2024
Národní knihovna ČR

Partner koncertu dne 27. 3. 2024
C. Bechstein Pianocentrum Praha

Koncert dne 14. 3. 2024 se koná
ve spolupráci s Volmanovou vilou

PODĚKOVÁNÍ

členům klubu Podporovatelů
Personal Connect s.r.o.

www.vecnanadeje.org

[facebook.com/
vecnanadeje](https://facebook.com/vecnanadeje)

[instagram.com/
festival_vecna_nadeje/](https://instagram.com/festival_vecna_nadeje/)

info@vecnanadeje.org